

Без мови немає нації

slovo.prosvita.com.ua

ч. 47 (267)
18–24
листопада

Просвіти

ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА» імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЮЩЕНКО ПЕРШІ ПРЕЗИДЕНТСЬКІ УКАЗИ ПІСЛЯ ПЕРЕМОГИ

НАЗВА УКАЗУ	ЗМІСТ УКАЗУ
“Про першочергові заходи з посилення соціального захисту громадян України”	Мінімальна зарплата та мінімальна пенсія не будуть нижчими за прожитковий мінімум — 423 грн. Виходячи із цього, буде перераховано посадові оклади. Ті разові надбавки до пенсій, які зараз отримують пенсіонери, Президент Ющенко узаконить і зафіксує в пенсійних книжках.
“Про невідкладні заходи із забезпечення повернення втрачених заощаджень”	Істотне збільшення відповідних виплат уже 2005 року за рахунок залучення до бюджету додаткових коштів, недоотриманих 2004 року від приватизації стратегічних об’єктів.
“Про підвищення розміру одноразової допомоги у зв’язку з народженням дитини”	Законодавче підвищення одноразової допомоги матері у зв’язку з народженням дитини більш як у 10 разів — до 8460 грн.
“Про критерії оцінки діяльності керівників місцевих державних адміністрацій”	Головним критерієм оцінки роботи керівників на місцях буде те, наскільки ефективно вони вирішуватимуть проблему безробіття.
“Про скорочення термінів строкової військової служби”	Скорочення строку служби з 18 місяців до року, а для випускників вузів — до дев’яти місяців, перехід до контрактної професійної армії з 2010 року.
“Про створення системи народного контролю за діяльністю органів влади”	Комітети народного контролю стежитимуть, як влада реагує на листи та звернення громадян.
“Про боротьбу з корупцією”	Найвищі посадові особи та держслужбовці декларуватимуть не лише доходи, але й видатки — свої та членів родин.
“Про зменшення кількості перевірок суб’єктів підприємницької діяльності...”	Посадові особи ДПА матимуть відповідальність, у тому числі й матеріальну, за свої незаконні дії; буде спрощено систему реєстрації підприємств.
“Про відкликання миротворчого контингенту України з Республіки Ірак”	Україна виведе свій контингент з Іраку.
“Про захист прав громадян на використання російської та інших мов національних меншин України”	Гарантує вільне використання російської мови та мов інших національностей.
“Про забезпечення сприятливих умов для взаємних поїздок громадян України, Російської Федерації та Республіки Білорусь”	Передбачає запровадження спрощеного режиму перетину кордонів із цими країнами.
“Про забезпечення прав опозиції в Україні”	Буде ухвалено закон “Про гарантії прав парламентської опозиції в Україні”.
“Про першочергові заходи з гарантування особистої безпеки громадян та протидії злочинності”	Передбачає очищення МВС та СБУ від корупціонерів, осіб, пов’язаних із криміналітетом, причетних до порушення прав і свобод громадян.
“Про зміцнення засад місцевого самоврядування”	Уже в держбюджеті 2005 року буде закріплено положення про створення достатньої фінансової бази місцевого самоврядування.

Сьогодні в номері:

vs

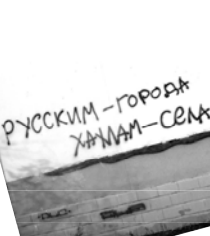
Телевікторія

стор. 2

Програмування вибору

стор. 5

“По поняттям”

стор. 6

Геноцид

стор. 8—9

Читацьке віче

стор. 10—11

Пам’ять глибинна

стор. 12

Не зрадьте майбутнє!

стор. 13

Книжкова ярмарка

стор. 15

РЕЗОНАНС

ТЕЛЕВІКТОРІЯ
ДВОХ ВІКТОРІВ

У переддень дебатів відчувалася велика зацікавленість унікальним для пострадянського простору теледійством. Для Ющенка вони були чи не єдиною нагодою показати свою політичну програму масовому глядачеві. Перед ефіром опозиційні сили вимагали від ЦВК відмовитися від рішення, за яким ведучий, за наявності залишкового часу на рахунок того чи іншого кандидата, міг ставити йому запитання. Велика увага надавалася незаангажованості ведучого. Як ми бачили, працівник НТКУ Юрій Мельничук можливості «спустити собак» на опозицію не прогавив. До того ж зафіксовані маніпуляції з часом, коли ведучий, не зупинивши часу Ющенка, пішов оголошувати нову тему.

Загалом дебатів як таких не було. Українці побачили чергову боротьбу тез, програмних засад, «наїздів», на які не завжди лунали контраргументи. Ющенко говорив дохідливо, проявив себе як фаховий економіст, який добре володіє мовою цифр. Він більше говорив про майбутнє. На початку дебатів Янукович поступався опоненту, не маючи конкретних контраргументів. Під час розмови про внутрішню політику Ющенко проаналізував ціни на найнеобхідніші товари повсякденного вжитку, вивів «на чисту воду» пенсійну та цінову політику уряду. Після цього тези Януковича вже звучали непереконливо. Це визнав в ефірі «5 каналу» голова його виборчого штабу Сергій Тигипко. Водночас кандидат від влади включив агресивний механізм звинувачень, оббріхування. Чого варті заяви про інфляцію 10000 % за часів урядування Ющенка, про бартерні операції очолюваного Ющенком Нацбанку (Ющенко сказав, що Нацбанк працює не з бартером, а з грошима), фрази про лідера опозиції як збанкрутілого урядовця, які повторювалися багато разів, наче Янукович не висуванець цієї влади, а полум'яний опозиціонер.

Громадяни очікували інтелектуального двобою. Його не відбулося. Негативні чинники відчувалися як із одного, так і з іншого боку. Часом Ющенко програвав зовнішнім виглядом. Цьому «допомагали» режисери, які «вдало» фіксували кадри, що засвідчили проблеми зі здоров'ям. Водночас Ющенко був переконалишим, хоча Прем'єр-міністр, взявши останнім заключне слово, на повну силу ввімкнув мову обвинувачень і брехні, будучи доволі зловтішим.

На думку політолога Вадима Карасьова, на цих теледебатах провладний кандидат вдало випробував себе в ролі публічного політика, виступивши краще, ніж очікувалося, а Ющенко — просто краще. Але кожен із кандидатів більше оприлюднював свою програму, аби брав участь у живій дискусії. Хоча, в цілому, кандидати своє завдання виконали. Багато людей, особливо зі східних областей, почули Ющенка в невикривленому світлі чи не вперше. І саме зараз переглядають ці формулюють свої політичні позиції. Дебати в цьому процесі відіграли важливе значення. Тому, що ефективні.

Богдан ГДАЛЬ

РЕПЛІКА

ТЕЛЕДЕБАТИ БУЛИ ПОТРІБ-
НІ

Бо досі мешканці східних областей України про Віктора Ющенка не знали нічого, крім негативних оцінок його особи.

Зрячий — та побачив, мудрий — та зрозумів: з одного боку стояв ставленик влади, який уперто від цієї влади відхрещувався, нахабний маніпулятор побрехеньками, що твердо тримався накреслених йому словесних конструкцій, направлених на дискредитацію суперника, і не висвітлював суті заданих питань. Віктор Ющенко, навпаки, компетентно, вмотивовано, оперуючи цифрами і фактами, зумів ознайомити глядачів із основними принципами власної програми у сферах соціальній, економічній, зовнішньополітичних відносин, внутрішньої політики.

Хто був у виграшних умовах? Звичайно, провладний кандидат: його слово було першим і заключним — він накидав опоненту чимало неаргументованих звинувачень, спростувати які той уже не мав змоги. Часто правда безсила перед облудою. Але це — до прикраси до часу.

«ЯК ДЛЯ «ПРОФФЕСОРА», — ВАМ...»

Однією з суттєвих причин існування зла в Україні є підтримка цього зла з боку громадян. Бо зло дуже часто має привабливий, навіть часом імпульсивний вигляд.

А про те, що діячі нинішньої скорумпованої влади бояться втратити теплі місця біля джерел тіньових доходів, свідчить останній «винахід» їх команди, озвучений словами В. Януковича в прямому ефірі: «Я хотів сказати про ту стару владу, яка працювала всі ці роки незалежності. Сказати про тих людей, які нас зробили бідними. Сказати про тих людей, які знову рвуться до влади. Сказати про збанкрутілих урядовців, про збанкрутілих політиків, до яких ми з вами вже сьогодні не маємо довіри... Я хотів би, щоб мої опоненти подивилися спочатку на себе, — хто вони такі і в якості кого вони виступають у нашій державі. Чи це не представники старої влади, які знову намагаються повернутися до неї?..»

Нинішня злочинна влада пішла ва-банк. Влада — ви тільки уявіть собі — оголосила себе опозицією! Хто найголосніше кричить «Хапайте злодія!»? Відомо — злодій. Розраховано на дурнів. А люди чесні знають лише одну... стару владу, яка працювала всі ці роки незалежності — владу на чолі з Л. Кучмою, який чітко веде «всі ці роки» одну чітку лінію, спрямовану на ліквідацію незалежності.

Тому й наступника обрав відповідного, який поспішає відпрацювати московський сценарій зросійщення: двомовність, подвійне громадянство, половина економіки в тіні, певна енергетична залежність від Росії й жодного слова про культуру.

Коли на питання про те, хто «знову рветься до влади», «про ту стару владу», «про збанкрутілих урядовців» нам відповідає найяскравіший представник цієї влади, — це вже не просто нонсенс, це — повний крах цієї влади.

І кого цей представник звинувачує на всю країну? Ющенка і Тимошенку. Тих, кого ця злочинна влада ось уже четвертий рік поспіль цькує, переслідує, отрує, вимагує брудом, проти кого організовує провокації та фальсифікації.

Своє вступне слово В. Янукович закінчив закликком: «Давайте будемо казати правду!» Як ми побачили та почули в подальшому, цей заклик був лише

Колаж Богдана Гдаля

черговим піарним прийомом. Цікавою «знахідкою» штабу претендента від влади було й те, що ми в нашому босонозному дитинстві називали «прикинутись шнурком»: мовляв, і я — не я, і хата не моя: «Я нова людина тут, у Києві...», весь час я прожив і пропрацював у регіоні...» (неначе «регіон» той на іншій планеті), «...ми прийшли до влади тільки два роки тому...» (ніби оцих ми Л. Кучма запросив із Марсу, а не призначив з українського Донбасу, де високий рівень злочинності й відповідні «фахівці» вже достатньо визріли, щоб ними зміцнити режим кучмонімі в столиці).

Вступне слово В. Ющенка було чітким і професійним. Подякував громадянам «за те, що ви довели, що ви не «козли», що ви не «придурки», що ви захистили свою позицію і право виборця». В. Ющенко не бив себе в груди, жодним словом не торкнувся кримінальних фактів темної біографії свого візаві (який потім не проминув нагадати, що побував у Єрусалимі й отримав благословіння), а просто взяв до рук табличку й зачитав декілька цифр, з яких чітко проглядалося, що нинішній уряд продовжує збанкрутілу політику збагачення привласних кланів за рахунок українського народу.

Цифри дуже прості: якщо на момент висунення В. Януковича (звичайно, Л. Кучмою) на посаду керівника уряду пересічний громадянин міг купити на середню зарплату 36 кг свинини, то нині, через два роки такого «урядування», — лише 22 кг; телятини (відповідно) — 44 кг, а нині — лише 25 кг, сала на нинішню зарплату можна купити лише 25 кг, тоді як два роки тому — 63 кг, дизельного палива нині — 225 л замість 354 л. Отака вона, ціна «економічного зростання».

В. Ющенко: «Я не буду говорити про Польщу, де заробітна плата і пенсії вищі від україн-

ських у 6,5 разів. Але де той ваш великий ВВП, щоб його сьогодні намазати на бутерброд?!»

В. Ющенко нагадав, що пониження українських громадян бідністю є результатом політики криз, які час від часу «дарує» нам нинішній уряд, — чи то зернова, чи то хлібна, чи продовольча, чи бензинова, — а нині ми стоїмо на передодні валютної і бюджетної.

В. Ющенко коротко і професійно сформулював свою економічну програму — **від економіки криз перейти до економіки стабільного росту**. Створити додатково 5 млн. робочих місць, вивести економіку з тіні, різко підняти зарплати і пенсії, обов'язково зберегти стабільніми ціни на товари й послуги.

В. ЮЩЕНКО: «Люди прагнуть бачити кандидата, який би запропонував майбутнє без корупції... Це не конфлікт двох Вікторів, це конфлікт двох світоглядів. Вибір у нас дуже простий: або ми будемо жити «по поняттям», або житимемо як вільні, незалежні люди».

В. ЯНУКОВИЧ: «Я впевнений, що ви — збанкрутілі урядовці...» Вочевидь кандидат від влади продовжував обстоювати тезу, що він репрезентує опозицію...

В. ЮЩЕНКО: «Що я хотів сказати? Як для «професора», — вам. Ми маємо нині непрофесійний уряд: при економічному зростанні ВВП на 13,4 % до бюджету надійшло лише 1,8 %. Вікторе Федоровичу, куди зникає різниця, де вона осідає?..»

Психолог Наталія Кухтіна зазначила після теледебатів, що В. Янукович постійно стояв у позі підвладного (руки по швах), а отже, найвірогідніше, старанно відпрацьовував настанови своїх іміджмейкерів. А щодо благословіння, яке він отримав на Святий Землі, то його дають кожному. Дають на добрі справи, на вчинення добра, а не зла.

Євген ГОЛИБАРД

АСПЕКТ

ОБВИНУВАЧЕННЯ
В... ПАТРІОТИЗМІ?

Чи може людина, яка закриття Чорнобильської атомної станції зараховує до недоліків, претендувати на пост Президента України?

Чорнобильська атомна електростанція — це один із світових символів катастрофи. Експлуатувати ЧАЕС — це все одно, що віддати під заселення Хатинь чи Освенцім. Закриття Чорнобильської електростанції визначила ту межу, через яку повинна була перейти Україна на шляху до цивілізованого розвитку.

Крім того, подальша експлуатація ЧАЕС була абсолютно нерентабельною з точки зору економіки. Три-чотири роки, і блоки ЧАЕС все одно доведеться виводити з експлуатації, що потребує додаткових і немалих капіталовкладень.

Щодо «великого досягнення» нинішнього уряду — будови додаткових блоків на Хмельницькій та Рівненській атомних електростанціях, цієї бездонної бочки, куди пішли та пропали шалені кошти, то предмета для гордошів тут немає. Україна досить забезпечена енергоресурсами. Міфи про енергетичну кризу в Україні створюються тими, кому вигідно отримувати дивіденди від найдорожчої в світі енергетики — атомної.

Не секрет, що 30—50% дорогих енергоресурсів ми втрачаємо при недосконалому транспортуванні на лініях електропередач; перш за все треба припинити нерациональне використання електроенергії на підприємствах, а це означає, що виробництво повинно переходити на новітні технології, які використовує Європа та весь цивілізований світ.

До речі, Європа брала на себе зобов'язання фінансувати створення саркофага, фінансування лабораторій, які б здійснювали моніторинг стану чорнобильської зони, та кредитування альтернативних джерел енергії. Підкреслимо — альтернативних.

Українська екологічна асоціація «Зелений світ»

КИЯНИ ОЧІКУВАЛИ БІЛЬШОГО

політично грамотний, економічно підкований. Крім того, він поводився інтелігентно й достойно. Нікому не буде соромно за такого президента. Янукович, на мою думку, сильний господарник, але він не може і не повинен бути президентом. Йому ще потрібно рости. Шодо Ющенка, то він дуже професійно висловлювався як економіст. А народові потрібні простіші речі. Янукович доступніше говорив.

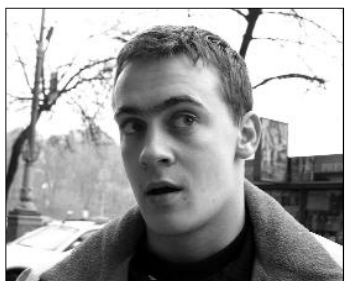
Микола Зєрєв, підприсемець: — Ющенко мав вигляд високоосвіченої й культурної людини,

яка може бути гідним президентом нашої держави. Він показав рівень свого інтелекту. Показав, що він — лідер нації і вболіває за єдність української держави і народу. Янукович має нижчий інтелектуальний рівень. Добре попрацювали іміджмейкери, але людина не може змінитися за ніч. Я ще більше переконався, що треба підтримувати Ющенка.

Діана Яценко, бухгалтер: — Ющенко був компетентним. Янукович не володів інформацією про економічні показники. Я вважаю, що Ющенко

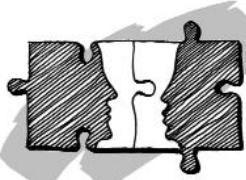
переміг. Зі свого боку, Ющенко дав достойну відсіч на випадок Януковича. Моя політична позиція після дебатів не змінилася.

Андрій Пашченко, працівник ЗМІ:

— Я очікував більшого від дебатів. Я не змінив свого враження про кандидатів. Також не змінив своєї політичної позиції. Я ще раз упевнився в перемозі Ющенка.

Опитував Богдан ГДАЛЬ
Світліни Ганни ОБОРСЬКОЇ

ГАРЯЧА ТЕМА

24 вересня 2004 року (після того, як в Івано-Франківську в Прем'єр-міністра поцілили курячим яйцем і Віктор Янукович “зрозумів, що націоналізм — це хвороба”) народний депутат України Тарас Чорновіл “пересвідчився, що наступає справжній фашизм”. За його словами, “ситуація перероджується в дуже страшну”. Львівський обласний виборчий штаб Віктора Януковича не менш категорично заявив, що “в діях нашоукраїнців простежується аналогія з політикою нацистської партії у Німеччині на початку 30-их років минулого століття”.

Далі — більше. Приміром, в Одесі друкуються відверто провокаційні плакати: на фоні виборчої символіки (на помаранчевому тлі червоний знак оклику в центрі підкови) Віктора Ющенка бовваніє підступне кліше — “Обыкновенный фашизм”; у Луганській області на підконтрольному владі телеканалі запущений ролик “Нашизм не пройдет!” — у кадрах гітлерівська свастика, звучить нацистський марш...

Що це? Банальні страшилки, породжені хворобливою увагою деяких учасників президентських перегонів? Далібі ні. Має місце добре продумана система тиражування відверто наклепницьких матеріалів на опозиційного кандидата в президенти при мовчазному потуранні владі. Це далеко не примітивно-тенденційна “чорна” пропаганда в дусі Йозефа Геббельса, а професійно налагоджена система продукування наклепу та брехні всупереч вітчизняному законодавству й практиці демократичних держав.

З одного боку, такий “піар” може викликати вмотивоване несприйняття, цілком справедливе обурення, відверте роздратування. З іншого боку, в певній категорії літніх людей, в обивателів, котрі не звикли думати, які неспроможні тверезо оцінювати навколишню дійсність, відтак присікливо аналізувати явища та події, термін “фашист” — більш ніж знаковий, семіотичний і звикло асоціюється з чимось страшним і потворним, що загрожує Україні.

Помовчимо. Спробуймо зрозуміти, про що насправді йдеться, коли українських громадян починають лякати загрозою фашизму.

Згадаймо жорстокий присуд російського філософа М. Бердяєва, винесений для іншої країни, нашої північно-східної сусідки: “Росія одержима духами зла і олжі”. Так отож. Чи не цими “духами зла і олжі” одержими нинішні противники коаліції “Сила народу”, противники Віктора Ющенка?..

Те, що між комунізмом і фашизмом існує спорідненість, було помічено давно. Класик світової філософії Карл Ясперс охарактеризував держави, створені нацистами і комуністами, як злочинні і такі, що не можуть бути реформовані. Їх можна лише ліквідувати. Нацистська Німеччина була ліквідована в 1945-му. Через чотири десятиліття в СРСР (читай: комуністичній російській імперії) почалася модернізація одного з найстрашніших режимів на планеті.

ХТО ПІДХОПИВ ЧЕРВОНО-КОРИЧНЕВИЙ ВІРУС?

“Фашизм — це стадія, яка досягається після того, як комунізм виявився ілюзією.
Петер Друккер”

У серпні 1991 року цей процес привів до формальної заборони компартії, однак СИСТЕМА, по суті, залишилася неушкодженою.

Колишній начальник 1-го Головного управління КДБ СРСР Леонід Шебаршин в інтерв'ю журналові “Штерн” у 1995 році так змалював майбутнє Росії: “Ця країна (Росія. — О.Р.) може жити лише за екстремальних ситуацій: від диктатури до анархії і знову назад до диктатури. Ніхто не може сказати: хто прийде після Єльцина. Але в одному я впевнений: це буде диктатор”.

І що ж? Колишній підполковник КДБ став російським президентом. Його найближчі приятелі очолили ключові пости країни: Міністерство оборони та ФСБ. Десятки значних державних посад зайняли вихідці з КДБ.

Ще одна промовиста цитата. “У цьому сенсі інтелектуально коректніше було б сказати, що в

сучасній Росії склався режим “путінізму”, і відтак з'ясовувати його властивості... **Здоровий глузд, очевидно, все ж таки не дозволяє знехтувати термін “фашизм” як означення процесів, що відбуваються в Росії.** Вони мають одну суттєву прикмету “класичного” фашизму: антидемократичні ідеї єднають панівний прошарок із більшістю населення. **Обиватель, не заперечуючи факту неподобств, ні в чому не звинувачує Путіна, і це перша ознака зародження фашизму:** Путінові все вибачають не просто через інфантильність, а тому, що схвалюють його політичну лінію. А вона окреслюється дуже виразно: націоналізм (винищення чеченців, демонстративне придушення прав усіх неросіян і навіть росіян “другого сорту”, з колишніх республік

ціалістів Олександра Мороза ще три роки тому забриніли тривожні нотки, але були вони зовсім іншого тембру, ніж у висловлюваннях народного депутата Тараса Чорновола і К°.

Олександр Мороз, приміром, заявив таке: “Брехнею і свідомою дезінформацією є твердження, що дії опозиції є екстремістськими, призводять до зародження фашизму. Ми, навпаки, вважаємо, що саме в діях влади і режиму є всі ознаки насування фашистської диктатури. Убивство Георгія Гонгадзе і переслідування свободи слова в Україні — це і є фашизм у дії. Кидання запалювальної суміші в редакцію газети СПУ “Товариш” — це вишкір фашизму в усьому його звірячому естві. Доведення нервовоховорих дітей до голодної смерті, а йдеться про тридцять голодних смертей

тової війни. Проявом цього є і те, що за роки правління Кучми знищення економічного потенціалу нашої держави вдвічі перевищило втрачене Україною у війні з фашистськими загарбниками”.

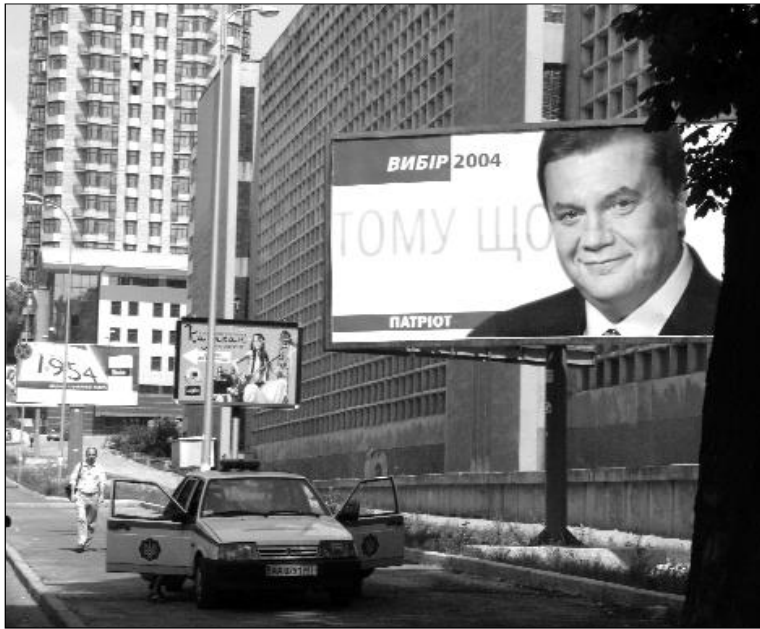
Минулого року, коментуючи донецькі події 31 жовтня, коли через протидію місцевої влади було зірвано з'їзд “Нашої України”, експосол України в США і Румунії Антон Бутейко засвідчив, що наша **“державна перебуває перед загрозою фашизму”**. Мовляв, **“саме так все починалось у Мюнхені в 30-их роках”**. **“Це елементи грубого фашизму діючої влади”**, — підкреслив дипломат.

На жаль, і досі багатьом громадянам України так і не вдалося позбутися червоно-коричневого вірусу...

З екранів телевізорів наших співвітчизників продовжують залякувати революцією, хаосом, що неминуче вибухне в Україні в разі перемоги одного з кандидатів у президенти — Віктора Ющенка. “Червоний” директорат (ліга “Юго-Восток”) східних регіонів України виступає ініціатором попереджувального страйку півсотні провідних підприємств на підтримку соціально-економічного курсу Віктора Януковича. Бо, мовляв, існує загроза громадянському миру і стабільності з боку команди Ющенка. Абсурд? Безумовно. Про яку, приміром, загрозу “стабільності” можна говорити, дивлячись на черговий “шедевр” політичної реклами: доярка у білосніжному халаті на тлі сучасного комп'ютеризованого корівника закликає співгромадян обирати “стабільність”. Стабільність російського зразка?

Те, що Володимир Путін відмовився взяти з рук Віктора Януковича льодяника на трибуні під час парад у честь 60-ї річниці визволення України від німецько-фашистських загарбників, навіряд чи означало, що експ-шпигун побоявся зайвий раз афішувати свою прихильність до одного з кандидатів на найвищий державний пост в Україні. Бо вже 12 листопада він звернувся до українського прем'єра і, без докорів сумління, побажав: “Успіхів Вам на виборах!” Чи треба щось коментувати?

● **Олег РОМАНЧУК**, шеф-редактор журналу “Універсум”, кандидат філологічних наук, член НСПУ, член Всесвітньої організації періодичної преси (Брюссель)

СРСР, — утім, у нинішній Росії він поки що не домінує, тому й поняття “фашизму” тут актуальніше від “нацизму”); контроль за населенням, мілітаризація; знищення свободи слова та свободи академічної” (Кротов Я. Фашизм ізсередини // Критика, 2002).

Чи існує загроза виникнення фашизму в Україні саме тепер? З цього приводу на устах лідера со-

нечасних хлопчиків і дівчаток у дитбудинку села Мишури Ріг на Дніпропетровщині, — це і є фашизм, український фашизм. Нарешті, скорочення майже на три мільйони чисельності населення за роки правління режиму бандократії — хіба може бути щось страшніше і потворніше, що можна порівняти тільки з фашистським геноцидом на землі України в роки Другої сві-

З БЛОКНОТА ПИСЬМЕННИКА

Наближається вирішальна мить — другий тур виборів Президента України. Чи задумалися ви над тим, чому перший тур не став для громадян України святом: і без фальсифікації наших волевиявлень не обійшлося, і застосувань брутально грубої сили проти тих, хто обстоював кандидата від опозиції, не бракувало.

Ось хоча б і такий факт. Не встигло висохнути чорнило на бюлетенях, що їх підписали громадяни України, висловивши свою волю та бажання бачити Президентом України народного обранця, як нині діючий Президент Леонід Кучма звільнив своїм указом 15 голів районних держадміністрацій, звинувативши їх, очевидно ж, не в чомусь іншому, а саме в тому, що не забезпечили на виборах перемоги провладного кандидата.

Яких ще діянь нині існуючої влади треба, аби переконатися: в Україні немає демократії, нас силоміць примушують голосувати за того кандидата, якого хоч бачити на посаді президента влада і її шойно народжений корумповано-олігархічний бомонд. Згадайте, як залякували вас, виборців, наміром позбавити робочого місця, а відтак і шматка хліба, коли не проголосуєте за В. Януковича, як сам Янукович хвалявся, виступаючи перед виборцями, наявності під його рукою сильних людей, які змусять нас мовчати, обіцяв зняти шкуру з тих, котрі протидіятимуть його намірам бути при владі. То це зараз, перед виборами. А що буде, коли прем'єр із такими переконаннями і такою свідомістю стане президентом? Чи не обернуться для нас по-

дібні силові методи правління черговим тоталітарним режимом?

А про що промовляє другий факт? Ще не став нині діючий прем'єр президентом, а вже погрожує громадянам України впровадженням подвійного громадянства, наданням російській мові статусу державної, ніби не знає, що довкола цього питання точилася в суспільстві розмова й громадяни України сказали з цього приводу своє категоричне Ні.

Задумайтеся, співвітчизники, чим “припахує” ця обіцянка прем'єра. Адже в такому разі сини ваші стануть військовозобов'язаними Росії. А Росія завжди схильна була вирішувати спірні питання з сусідами в один спосіб — за допомогою зброї. Ось характерні приклади. 1735—1739 рр. — війна з Туреччиною, 1741—1743 рр. — війна зі Швецією, 1768—1774 рр. — війна з Туреччиною, 1787—1791 рр. — війна з Туреччиною, 1788—1790 рр. — війна зі Швецією, 1799 р. — похід російських військ під орудою Суворова в Альпи, 1799 р. — війна Росії з Іраном, 1805—1807 рр. — війна Росії з Іраном, 1812—1815 рр. — війна з Францією, 1828—1829 рр. — війна з Туреччиною, тоді ж, протягом 25 літ, — війна Росії за підкорення Кавказу, 1853—1856 рр. — Кримська війна.

Які причини спонукали Росію до цих мало не постійних війн? В абсолютній більшості — зазіхання на чужі землі. Навіть під час Першої світової війни, коли справи на захід-

ному фронті складалися не на користь Росії, російська воєнщина не переставала носитися з гаслом: “Дайош Дарданелли!” А кому доводилося розплачуватися за ті апетити на чужі землі? Російському солдатові, народові Росії. І не чим-небудь — власною кров'ю, власним життям. Та що казати, навіть зараз, не встигла Росія позбутися тоталітарного режиму, як один із претендентів на посаду президента Жириновський заявив: коли він прийде до влади, російський солдат поміє чоботи в Індійському океані.

У російського народу вистачило мудрості та мужності сказати Жириновському своє

БУДЬМО ЄДИНІ, БРАТОВЕ!

категоричне Ні. А ми? Невже дозволимо етнічному білорусу з таким кримінальним минулим і такими пагубними намірами щодо українського народу посісти найвищу посаду в країні? Невже виставимо себе цим вчинком на глум усьому цивілізованому світові?

Коли в Чечні запахло кров'ю, немало росіян намагалося придбати в Україні житло, аби уникнути мобілізації на війну. Невже громадяни України спокуються на обіцяне Януковичем подвійне громадянство і пошлють дітей своїх лити кров за імперські інтереси Росії в Чечні? А є ж інші гарячі точки.

Біда, як мовиться, не сама ходить, а з дітками. Адже подвійне громадянство — це ще й пастка. Вона дозволяє Росії скористатися таким аргументом (а його неважко вигадати), як захист своїх громадян на теренах

України, прийти в Україну з військовою силою і продиктувати свою волю.

Пригляньмося й до третього, не менш переконливого факту. Ви помітили, як зачастили в Україну російські емісари після того, як Янукович з'явився серед претендентів на найвищу посаду в нашій державі? Спершу президент Путін знайшов привід перетнути наш кордон (і раз, і вдруге), потім на шумілий у російській політиці В. Жириновський, нарешті й лідер російських комуністів Зюганов. Випадково це? Ба, ні. Коли додати до цієї активності ще й неабияку активність російської Православної Церкви в Україні, її неприховану пропаганду єдиного руського народу, неважко перекоонатися: росіяни не приховують своєї ставки на Януковича, вони вбачають у ньому того троянського коня, який, не сумяшеса, допоможе їм здійснити імперську політику в Україні.

Цікавитесь, а куди ж дивився Кучма, коли терміново та без будь-яких пояснень усував А. Кінаха з посади прем'єра і призначав на його місце В. Януковича? Та туди ж, куди й Путін, хоча й знав, не міг не знати, що Янукович, очолюючи Донецьчину, забезпечив такий розгул бандитизму, завдяки чому мешканці Донецька і вдень побуюються з'являтися на вулицях столиці донецького краю.

Думаймо й про це, виборці незалежної України. Думаймо й діймо рішуче, не вагаючись і не боячись погроз владних структур, якщо не хочемо, щоб подібний бандитизм поширився на всю Україну.

● **Дмитро МІЩЕНКО**, лауреат Національної премії імені Т. Шевченка

КОМЕНТАР

Організатори ярмарку обіцяли багато: "На виставі буде представлено художню, навчальну, науково-популярну, енциклопедичну, довідкову, історичну, дитячу літературу, мистецькі та сувенірні видання, дизайн та оформлення книги. Виставка матиме нову концепцію, відповідатиме сучасним тенденціям виставкової справи, доступно подаватиме всебічну інформацію про книгу та видавничу діяльність. Учасникам буде надана можливість побувати в "Медіа-парку", відвідати "Алею поезії", "Письменницьку вітальню", стати учасником акції "Книжка року", а також видовищно продемонструвати нові проекти, провести презентації, лотереї, конкурси, виступи творчих колективів". Але, попри обіцянки, це дійство особливим розмаїттям не вражало. Якби Гоголь побував на цій ярмарці після своєї Сорочинської, певно, засмутився б. Ну, бо що ж це таке, людоньки, коїться? Невелика група людей (загалом — журналісти та студенти), яка бігає з презентації на презентацію, жодної до кінця не витримавши (організатори додумалися ухати по декілька зустрічей із письменниками та книгами в одну годину), а поміж тим намагається випросити (чи хоча б придбати) якусь хорошу книгу.

Вибирати особливо не було з чого. Чи то видавці вичерпалися на Львівському Форумі, чи що там трапило-

чить опитування, розрекламовані книги (найбільше — ті, які презентували тут же — на виставі). Отже, реклама — свята справа. Коли видавці це збагнуть, тоді й вітчизняний книжковий ринок буде на належному рівні.

Але наразі маємо таку ярмарку: не надто привабливі стенди, невелика кількість видавництв і, що вже зовсім нелогічно, столики із косметикою.

Уже вкотре в столиці проходить Київська міжнародна книжкова ярмарка "Книжковий світ—2004", на яку приїжджають видавці, щоб на людей подивитися й себе показати.

ГОГОЛЬ БИ ЗА

А Макаров зажурився

ся, але стендів багатьох маситих видавництв не було видно. Така байдужість до реклами власної продукції, чесно кажучи, вражає. Важко повірити, що київському видавництву "Факт" (одна назва якого вже реклама для книги й ознака хорошого вибору) розголос потрібний, а деяким периферійним — ні. Може, вони працюють не на того читача?

А от на кого й для кого працюють наші видавництва — тема окрема, на яку могли б відповісти покупці, присутні на цій ярмарці. Дехто з них просто ходив поміж стендами, виглядаючи "свій" товар. Дехто підходив за порадою до стендів літературно-критичних журналів, працівники яких мимоволі перебрали на себе роль гідів та організаторів й спрямовували ентузіазм покупців у належне русло. Зрештою, — оскільки книги дорогі, до придбання треба підходити з критичним поглядом. Шукали ж, як свід-

У ПОШУКАХ ДИТЯЧИХ КНИГ

Якщо студентів цікавили брендові автори, то люди поважні надовго зупинялися біля стендів із дитячими книгами. Для дитини ж книга — цілий світ, тому до придбання її підходиш з особливими мірками. Російськомовної продукції більш ніж достатньо. А що робити батькам, які не хочуть, щоб дитина читала чи слухала казки й віршики братньою мовою або в неякісному перекладі?

Можна, звісно, придбати "галамагієвські" книжки, але, поперше, вони дорогі, по-друге, їх на ярмарці не було. Не було тут і "Кальварії" та "Лілеї-НВ". Сумно. Попри те, що організатори передбачили свято для маленьких читачів, яке проводили "Книжник-

review", "Пізнайко", "Ранок" та ін., українськомовна дитяшня залишилася обділеною.

"ГРАФІТІ", ОКСАНА ЗАБУЖКО ТА ПОМАРАНЧЕВІ БАРВИ

Ярмарка цієї осені чимось нагадувала передвиборну кампанію. Майже всі презентації плавно переходили до запитань авторам

тей, жінок і міністрів. Схожа розмова відбувалася й на презентації книги Дмитра Стуса "Василь Стус: життя як творчість".

Родзинкою ярмарки стала Оксана Забужко з великим оранжевим шаликом. Вона вкотре пожалілася на "братній" на-род, який вперто ігно-

Сергій Жадан

було не важко. Здається, "Фоліо" зможе перетворити це перетворить на перетворить для най-кращих письменників, щоб відвідувачі змогли прочитати й узяти ав-торські книги. Сергія Жадана, Ірени Карпи, Юрка По-кальчука та деяких інших, не менш відомих, авторів. Харків'яни презентували серію "Графіті". Цікаво, як сприйме український читач і критик це читиво? Чи не стане воно забороненим, як графіті?

ПЕРЕМАГАЮТЬ НАЙКРАЩІ

А ось кого було на ярмарці багато, так це перемог. Тобто, — на самій ярмарці перемогли поезії Миколи Вінграновського, видавництво "Радуга" та монографія Дмитра Стуса. Але, окрім цього, було оприлюднено результати рейтингового дослідження "Лідери осені" (шоста Всеукраїнська благодійна акція "Книжка року-2004"). Тут, серед переможців, теж книги Дмитра Стуса та Миколи Вінграновського, але, оскільки і номінації, і учасників було значно більше, то й лідерів теж. Так, у номінації "Хрестоматія" перемогла книга Володимира Свідзінського, а четверте місце отримав "Кобзар" видавництва "Просвіта". Пальмові першості "просвіт'яни" здобули в номінації "Обрії" за книгу Степана Наливайка "Індоарійські таємниці України". Серед змагу дитячих книг перемагають "А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА" та "Видавництво Старого Лева". Детальніше

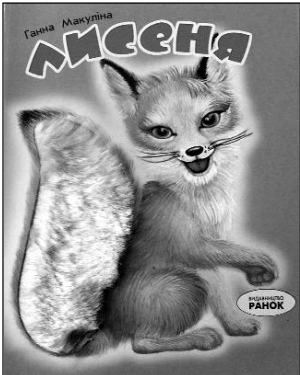
Оксана Забужко

рує її авторські права. Дивно, що наші автори ніяк не звикнуть до цього ігнорування... "Круглий стіл" з Оксаною Забужко, мабуть, був найгострішим заходом на ярмарці. Тут велася дебата не лише про політику, а про не менш важливі речі. Так, Леонід Фінкельштейн (видавництво "Факт") цілком слушно зауважив, що багато залежить від нас самих, а не тільки від держави, проілюструвавши це прикладом "Букви", "якою (цитата) ми всі пиша-лися, а зараз вона продає не просто російськомовну літературу, а відверту по-пу". Слушна заувага і, на жаль, стосується не лише "Букви".

Найактивніше виступило на ярмарці видавництво "Фоліо". Із такою автурою це

Ірена Карпа

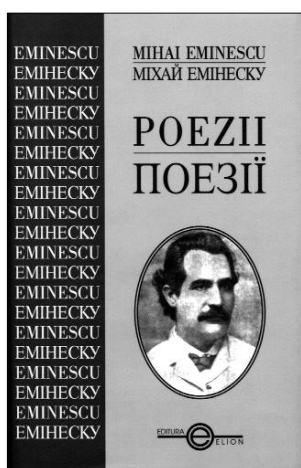
Весела галявинка. Книга-пазл: **Ганна МАКУЛІНА.** Лисеня. — Харків: Ранок, 2004 (п).

Якщо у вас є бажання зробити подарунок не лише своїй дитині, а й собі, тоді варто придбати "Веселу галявинку" — книгу-пазл — скриньку з маленькими віршиками, які легко запам'ято-

вуються й дарують гарний настрій. Теплі, зворушливі ілюстрації П. М. Репринцеві та вдалий переклад із російської Л. І. Опанасенко дозволять вам не боятися, що книга якось негативно вплине на світогляд малюка. Навпаки. А скласти картинку-пазл доведеться допомагати вам — прекрасна нагода для завжди заклопотаних батьків поспілкуватися з дитлашеною. А зовсім маленьким нащадкам краще подарувати серію картонних книжечок із пухнастими обкладинками, адже їх можна погладити, можна погратися, а ще дуже важко пошматувати.

Юлія ЄМЕЦЬ-ДОБРОНОВА. Равлики тиші. — Харків: Майдан, 2004,

140 с. (о); **Михай ЕМІНЕСКУ.** Поезії. — Бухарест: Еліон, 2002, 368 с. (с).

Інтровертна поезія Юлії Ємець-Доброносової — для тих, хто любить заглиблюватися в себе, пронизувати кризь серце світ образів. Тонка лірика й глибока філософічність. Повернення в минуле й екскурси в країну Любви. Ці вірші змусять задуматися, нагадають вам "про шухляду, де лежать у стосах

ті, кого варто було б любити живими". Поезія Міхая Емінеску смакуватиме прихильникам класики, яка, попри час, залишається для нас актуальною, адже кохання — вічне. Крім того, білінггове видання дозволить знавцям румунської мови оцінити якість перекладу, здійсненого Михайлом Михайлюком.

Анатолій ДНІСТРОВИЙ. Місто уповільненої

дії. — К.: Факт, 2003, 320 с. (п).

Роман для школярів і не лише. Такі книги називають педагогічними. Урбаністична картина, будні "важких" підлітків, молодіжний сленг, убивство, кохання, наркотики. Порада батькам: не лякайтеся, якщо побачите цю книгу в майже дорослій дитині. Цей роман не пропаганда алкоголю, наркотиків, хаотичних ставових стосунків. Звісно, чужий досвід не застрахує від помилок, але зробити вибір може допомогти.

Роберт ШНАЙДЕР. Сестра сну. — К.: Юніверс, 2002, 240 с. (о).

Книга для тих, хто любить справжність. "Це історія музиканта Йоганнеса Еліаса Алдера, який у віці двадцяти двох років позбавив себе життя, вирішивши більше не спати". Історія кохання надзвичайно талановитого й потворного юнака. Музика. Відчай. Щастя. Рукопис цього роману відхилили 23 видавництва на бать-

НАСОЛОДА КНИГОЮ

ківщині автора. Зараз книгу перекладено 30 мовами світу, нагороджено багатьма преміями. Кіноверсія "Сестри сну" висувалася на "Оскар", за її сюжетом створено оперу та балет. Критики обіцяють, що цей роман "діяти-ме, мов наркотик". Насолоджуйтеся.

• Сторінку підготувала **Марія КРИШТОПА**

ПРЯМА МОВА

Вікторе Федоровичу!

Одразу зізнаюся, що не чіпати-му занадто “легких” тем. Найперше — про аж два терміни Вашої ізоляції від суспільства за кримінальні злочини. Знаю, що більшості нашого морального люду це не сподобається, однак відсилаю цей факт до другорядних задля довірчості нашої розмови.

Неохоче, але накладу “вето” на тему очевидного рівня Вашої занадто заочної “освіти”, що породила масовані анекдоти навіть у найглибшій українській провінції. Відкину спокусу торкатися епізоду “толоки” з написання Вам докторської дисертації та Вашої “скупості” щодо справжніх авторів, які помстилися Вам, згорнувши в “дисертацію Януковича” наукове сміття. Обійду контузію від попадання курячого яйця в самісеньке Ваше серце.

Що ще треба вилучити з Вашого життєпису? Кажіть. Адже Ви зазіхаєте на найвищу посаду у великій європейській державі, тому Ваша біографія мусить бути чистою, як сльоза дитини, і доступною для кожного українського громадянина. Кажіть, пане кандидат, і я допоможу Вам.

Отож, я про інше, Вікторе Федоровичу. На жаль, того “іншого” дуже багато. Навіть для роману за багато, не кажучи вже про відкритий лист. Виберу найголовніше.

У політиці, як у ризикованому виді людської діяльності, — випадковість часто буває вирішальною. Тому Ваша поява у “вищій лізі” української національної еліти сприймається не інакше, як випадок. Авантюрний випадок. Цим заплатив Вам Кучма за Ваше політичне підтакування йому, за кримінальну колонізацію Донбасу, і, водночас, осадив всеукраїнський апетит медведчукового партзагону.

Тому-то створення “під Вас” штучної Партії регіонів — це витвір “у колбі”, причому на спецзамовлення. Хоча б інстинкт мусив Вам просигналізувати, що в століттями роздерту, розпанахану на частки Україну лукаво запускають політичну диверсію у вигляді партії, котра, замість утвердження могутньої ідеї соборності, розсікає душу й тіло України на амбітні удільні князівства! Невже Ви не відчули єством своїм, що Кучма жене Вас, як заручника, на мінне поле історичної ганьби, щоб на Вашому тлі бути Леонідом Мудрим?

Тому усвідомте хоч зараз, що

гордий шахтарський страйк перед обкомом партії у 89-му, з якого й розпочалося визволення України з більшовицького концтабору; в ранзі нардепа СРСР я був тоді серед них). А ще — інформаційна ізоляція, тотальне перетворення засобів масової інформації у засоби односторонньої пропаганди, сперта атмосфера страху та соціальної безнадії — ось у яку “спецзону” перетворено вільнолюбний, таки ж український, Донецький край. Навіть якщо із **такого** Донбасу в другому турі Ви вимолотите 110 % голосів за персону “**Я**”, — це не перемога, це — поразка. За

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ кандидатові в Президенти України В. Ф.

Ви є носієм, уособленням шкідливої в суті своїй антиукраїнської ідеї. Тому не можете, не маєте права очолити український народ. Та ще й саме тоді, коли він з усіх сил прагне звестися на повен зріст і відродитися в славі та добрі. І Донбас — не виняток. Навпаки. Однак Ви зі своєю політико-кримінальною обслугою вирвали, ґвалтвно ізолювали Донбас від всеукраїнських державотворчих процесів. Штучно створену **російсько-** (а точніше **донецько-)** **мовність** Ви по-шулерському перетворюєте на **російськість**, точніше — малоросійськість. Групка олігархів нахабно підгорнула під себе могутній індустріальний регіон, як вампіри, вони висмоктали з нього життєдайну силу. Безробіття, озлиденіння, глибокий песимізм убили здатність донецького простолуду на колективний протест (згадайте

першого ж ковтка свободи (а це станеться після обрання Ющенка!) живучий Донбас помститься Вам за своє приниження.

Невже Ви, Вікторе Федоровичу, як пошукувач найвищої посади в Україні не задумувалися над тим, що Ви і Ваше оточення (таке оточення не створюють, туди потрапляють, як полонені, і не можуть із нього вийти) не спродували жодної свіжої, оригінальної ідеї для сорокасемимільйонного українського народу? Жодної. Усе, з чим Ви прийшли, — давно відпрацьоване, прокисле, відкинуте в сміття. І в політиці, і в економіці, і в духовності. Навіть прощальний Кучма — Ваш “хрещений батечко” — ехидно кепкує над Вашим “винаходом” подвійного українсько-російського громадянства. Вам байдуже, що крізь цю дволикість вглядається в очі українських хлопців закривав-

лене обличчя Чечні. Нехай Господь Бог рятує українців від такого “євангелія під Януковича”. Хай рятує Бог, але й ми самі мусимо рятуватися 21-го листопада.

Яку рятівну для виснаженого і зневіреного у владі українського люду економічну ідею Ви принесли? Шукаю і при світлі, і зі свічкою. Натрапив лише на куряву лукавих побрехеньок: інвалідам — автомобілі (звичайно ж, держбюджету вистачить лише на іграшкові), злидненим пенсіонерам — передвиборні грошики “від Попандопало” з відомої комедії, пригадуєте: “Бєрі, бері, я сібе єсчо нарісую!” Зда-

Ви безславно програєте ці вибори, пане Янукович. Мусите програти. Однак я повинен висловити Вам одну велику вдячність: **страх перед навіть віртуально ймовірним Вашим президентством** (лише за умови фантастичних фальсифікацій) **об’єднав абсолютну більшість населення України в український народ**. Об’єднав на підтримку Ющенка, який повернувся до нас із-за чорної ризику небуття. Страх перед Вами і Вашою командою таки об’єднав самостійно мислячих людей у велике і сильне товариство, незалежно від мови, національності, конфесії, віку.

Чи можете Ви бодай уявити, що Вашингтон не любить і не приймає Буша, Варшава — Квасневського, Москва — Путіна? Українська столиця першим туром виборів заявила, що не хоче Вас. І це при тому, що донецькі скоробагачки, казнокради, злодії, улесливі челядь із Вашого оточення — вже фактично окупували Київ та всі його пристойні угіддя. Саме вони фантастично спровокували ціни на нерухомість у столиці в той час, коли в шахтарському селищі можна купити цілий будинок за дві сотні доларів.

І останнє. Ви стільки всього наобіцяли українцям, що важко зробити повний реєстр Ваших обіцянок.

Переможе не Ющенко, переможе народ, який за нього віддасть свої голоси. Так буде.

А я, як один із сподвижників Ющенка, даю Вам лише одну обіцянку: проситиму нового, таки справжнього Президента України, щоб на кілька місяців залишив Вас головою уряду. Для того, щоб Ви... спробували виконати все, що наобіцяли...

● **Володимир ЯВОРІВСЬКИЙ**, народний депутат України, письменник

І ТАКЕ БУВАЄ

Про вибірккову дію, а, певніше, “не дію” українського закону щодо можновладців нині в державі не знає хіба що найостанніший лежень. Адже та кількість порушень, які кандидат від влади та його штаби на місцях скоюють у порушення Закону України “Про вибори Президента”, свідчить про стовідсоткове нехтування “шишками” різних рівнів від Банкової до держадміністрацій на місцях усіма нормами чинного законодавства. Адже кожна “робоча поїздка” прем’єра за державний кошт буцімто в державних справах перетворюється практично на оплачене платниками податків особисте виборче шоу. Як, скажімо, трапилося на Рівненщині, де Януковичу конче заманулося взяти особисту участь у відкритті четвертого енергоблоку атомної електростанції в Кузнецовську. Як водиться, місто заповнили сотні перевдягнених і не перевдягнених охоронців — кери на Поліссі, незважаючи на певну радіоактивну забрудненість, справно несуться.

Отож, влада Рівненщини в день приїзду Януковича впала в панічний переляк і навіть, як кажуть, розсадила правоохоронців мало не під кожним кушем на трасі Сарни—Кузнецовськ, аби чогось такого не вийшло. Що ж до самого Кузнецовська, то тут мешканців містечка енергетиків намагалися навіть не випускати з житлових будинків, а кафе та магазини позачиняли. Ну й, зрозуміло, розпочалася процедура очищення вулиць від “непідходящого елемента”. Змонтувавши на майдані Незалежності сцену та встановивши наметі з Я-символікою для розповсюдження прем’єр-агіток, узялися позбавитися “конкурентів”.

Зокрема, як повідомив керівник Кузнецовського міського штабу коаліції “Сила народу” Петро Бенза, до намету з агітаційними матеріалами за Віктора Ющенка, встановленого керованим ним

ГАСТРОЛІ «ПО ПОНЯТІЯМ»

штабом на місці, погодженому з міськвиконкомом (розпорядження міського голови № 218-р від 7 жовтня 2004 року), підійшли невідомі особи кримінальної зовнішності в супроводі міліцейського полковника, який зажадав зняття намету. Коли ж ця безпідставна вимога не була виконана, кримінальні молодики повалили намет, зірвали прапор із символікою Ющенка, а до члена штабу “Сили народу” Івана Лишканця та агітатора Віталія Катюхи застосували грубу фізичну силу й електрошокер. Дісталоса й неповнолітнім мешканцям міста енергетиків, які перебували поряд із наметом і тримали в руках матеріали з символікою Віктора Ющенка. Пізніше ці ж молодики знищили ще три ющенківські прапори. Як стало відомо від працівників Кузнецовського міськвідділу внутрішніх справ, міліцейський чин, що вимагав, всупереч нормам законодавства, знати ющенківський намет і фактично виявився причетним до хуліганства, коли Я-молодчиками було вчинено хуліганський напад, виявився на непоганий посаді в обласному управлінні внутрішніх справ Рівненщини — полковник Василець офіційно обіймає посаду заступника начальника обласного управління УМВС України в Рівненській області з охорони громадського порядку. Але якщо майже міліцейський генерал уявляє собі вчинений на майдані в Кузнецовську погром акцією з “охорони правопорядку”, можна лише уявити, що чекає громадян у випадку Я-перемоги. Що-найменше — міліцейські кийки, що їх і без того в народі небезпідставно називають “демократизаторами”, навряд чи висітимуть без діла на поясах правоохоронців...

Так чи інакше, але після “зачистки” кузнецовських вулиць ті декілька сотень міліціонерів та СБУ-шників, яких звезли до містечка атомників із Рівного, Остро-

га, Дубна, сусідніх областей і навіть Києва, створити ілюзію “народної підтримки Януковича” не могли. Щоб виправити ситуацію, Рівненська облдержадміністрація отримала наказ направити до Кузнецовська численну групу державних службовців і серед них — працівників системи УВС з ОВІРом включно.

Кількість “підтримуючих” прем’єра виявилася настільки значною, що професійним дармоїдам з апарату глави облдержадміністрації Рівненщини Миколи Сороки довелося чи не вперше “працювати в поті чола”, “нагинаючи” автоперевізників, аби забезпечити колесами всіх “бажаючих” потрапити на майдан Незалежності Кузнецовська. Доправити на зустріч із Януковичем планували “лояльних” (читай — тих, кому є що втрачати) — працівників ОДА, обласних управлінь усіх напрямків, Пенсійного фонду тощо. Як-що взяти до рук олівця, неважко буде підраховувати, яких збитків завдала бюджету ця так звана “підтримка”. Почати можна з того, що вартість лише одного бензину, витраченого автоперевізниками на зведення “вітального контингенту” до Кузнецовська, для одного лише автобуса становила 200—250 гривень. А таких автобусів налічувалися десятки. Є ще один момент — кожному з тих, хто побував того дня в Кузнецовську, керівництво пообіцяло по два відгули та вручило від 10 до 18 гривень “на руки”. Це й зумовило те, що прибулі щільно “запакованими” автобусами працівники низових ланок держслужби активно розпаковували “тормозки”, в тому числі з гарячими та міцними напоями, і з 7 ранку до 10 вечора тишили владу своєю так званою “підтримкою” прем’єра.

● **Олег ТУМАНОВСЬКИЙ**, Рівненська обл.

Цей напис на київському будинку по вулиці Вірменській, 5а з’явився після заяв В. Януковича про другу державну мову. Фото Г. Оборської

НЕ БІЙТЕ-

Нарід ненавидить пристосування, при владі імущих блага. І хоча від ненависті до любові, як кажуть, один крок, не думаю, що хтось із розумних зробить його, доки не зміниться уся структура влади згори донизу.

Певен, що єдине питання — про землю — вирішиться на соціалістичних, морозівських засадах (а не як у колоніях далеких нам — за освоєнням своєю працею ріллі — Гамерик) і в програмі блоку “СИЛА НАРОДУ”: земельні угіддя нащадків Трипілля не будуть товаром до тих пір, доки не зміниться декілька поколінь справжніх рільників, а не окупантів чи зрадників. А коли піт і кров багатьох поколінь вільних рільників і скотарів, їхніх вільних об’єднань, удобрить угіддя доско-чу, аж тоді можна буде дозволити

НЕБАЙДУЖІСТЬ

реалізацію необроблюваної ріллі до рук послідовників, бажаючих майстрів рільництва та скотарства. Товаром може бути тільки вироблений продукт, а не рілля... І, як виняток, — присадибні земельні ділянки разом із будинками.

А сила народу — в його одностайності. І розумі.

А він, наш славний, мудрішає у муках щодня, світлішає. І очиститься. Сил нам і здоров’я!

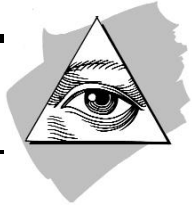
* * *

Щодо Віктора Андрійовича Ющенка.

Дякую йому за одинадцять скрижаль — “НЕ БІЙСЯ!”

І зичу сили усього народові... і неспокою.

● **Олександр КОВТУН**, м. Шаргород Вінницької області

ПРОДОВЖУЄМО ТЕМУ

Я ЛЮБЛЮ ПЕНСІОНЕРІВ!

Той, кому співають осанну, кинув із бюджетного (не свого) столу трохи кісток старшим людям. Вони, голодні, швиденько віднесли гроші на базар. Папірців стало багато, вони подешевшали, ціни стрибнули чи то вгору, чи то вбік. Пенсіонери, за великим рахунком, якими бідаками були, такими й лишилися. Але гвалту пан прем'єр наробив багато. Чи має влада з цього всього електоральний зиск? Є питання, є і відповідь. Придивімося на першу таблицю, яка віддзеркалює внесок трьох поважних демографічних чинників у міжрегіональні відмінності (дисперсію) кількості голосів, поданих за двох кандидатів. Серед населення частка людей старшого віку коливається від регіону до регіону. Але вплив цього чинника на підсумки голосування мінімальний, дуже близький до нуля. Купували пенсіонерів, але не купили. Зі втіхою я слухав по радіо "Нарт", як київська бабуся (мало не стукаючи ковніркою об телефонну трубку) вимагала вибачення від коментатора, бо "чого це ви все валите на пенсіонерів? Від нас йому буде дуля!" Кому буде, сказала, але я зрозумів. Зроблю уточнення. На деяку частину старших людей кабмінівська копійка таки справила враження, і свого кандидата вони знайшли в самому низу бюлетеня. Проте чимось суттєвим (а тим більше — вирішальним) для виборів регіонів ця пропагандистська акція не стала.

ЩО ВИБИРАЄМО?

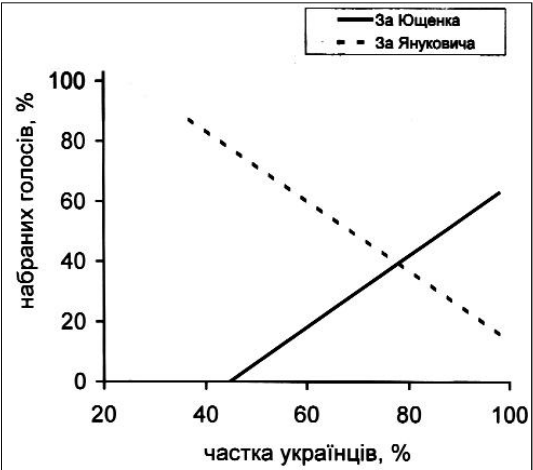
Набагато більшу роль відіграє той чинник, який пов'язаний із місцем проживання. Як бачимо в таблиці, частка міського/сільського населення майже на половину визначає виборчі настрої регіонів. Село

ЗВЕРНЕННЯ
МІЖНАРОДНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ СПІЛЬНОТИ
НА ПІДТРИМКУ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ

Ми, представники міжнародної академічної спільноти, глибоко стурбовані станом справ в Україні під час президентських виборів. Останні новини не залишають жодного сумніву: в Україні відбувається масове порушення виборчих прав, маніпулювання законом і зловживання владою. Найбільше нас непокоїть те, що одним із головних об'єктів переслідувань є студентська мо-лодь, а українські університети й академічні інституції піддано грубому тискові. Свобода виявлення думки і право на вільний вибір є підставою для будь-якої сфери людської діяльності, й академічної зокрема. Тому ми засуджуємо будь-які спроби обмеження цього права, спроби наступу на громадянські права та свободи. Ми солідарні з усіма, хто став в оборону своїх прав в Україні. Ми докладемо всіх зусиль, щоб донести інформацію про виборчі зловживання в Україні до міжнародних засобів інформації, впливових політичних кіл й академічних середовищ. Сьогодні лінія боротьби за демократію пролягає через Україну. Ми закликаємо інтелектуалів в Україні й у цілому світі зробити все, щоб захистити нашу й вашу свободу.

26 жовтня —
1 листопада 2004 року

Через кілька днів після того, як ви, шановні читачі, прочитаєте ці рядки, відбудеться вирішальне голосувальне дійство. Драма, трагедія, комедія — як для кого — в одній виставі. Але ні той її герой, якому “незалежні” газети і телебачення щодня співають осанну, ні той, кому вони (не ми) проголошують анафему, не будуть головними біля рамп. Головними будемо ми — публіка з партеру та балконів. Публіка, але не глядачі, а виконавці. Усі ми в чомусь різні, в чомусь — однако-ві. І, зрештою, поділяємося на кілька базових демографічних категорій. Хто і як проголосував у першому турі? Чого можемо чекати від 21 листопада?

голосує, передовсім, за пана В. Ющенка, а місто — за п. В. Януковича. Зрозуміло, що це — не абсолюти, а тенденція: є різні села й різні міста. Ще більшою є питома вага етнічного фактора. Там, де переважають українці, народ голосує за лідера “Нашої України”. Там, де титульна нація кількісно поступається нашим співгромадянам неукраїнського кореня, більшість голосів одержує його опонент. На чинники, які прямо чи опосередковано пов'язані з етнічним вибором електорату, припадає більше половини дисперсії; для виборців п. В. Януковича це більш демонстративно, ніж для їх антиподів. Рисунок дуже наочно засвідчує цю колізію.

Скажу відверто, що перша таблиця викликає в мене глибокий сум:

	За Ющенка, %	За Януковича, %
м. Київ	+27,8	-29,3
Галичина	+23,8	-11,6
Тернопільщина	+15,9	-3,9
АР Крим	+12,8	-20,8
Івано-Франківська обл.	+12,5	-2,2
Чернігівщина	+10,1	-4,7
Сумщина	+8,5	-6,1
Київська обл.	+8,0	-8,3
Черкащина	+6,2	-6,5
Житомирщина	-5,8	+2,1
Полтавщина	-6,3	-0,6
Кіровоградська обл.	-12,9	+4,2
Закарпаття	-26,4	+22,4

ЗВЕРНЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ВЧЕНИХ ДО СПІВВІТЧИЗНИКІВ

Шановні співвітчизники!

Сьогодні, коли вирішується доля України на багато років уперед, ми, науковці, не можемо мовчати й не маємо права на бездіяльність. Ще не так давно ми були певні: незалежність України означатиме не лише добробут її громадян, а й духовне піднесення та культурний розквіт, розвиток науки й високих технологій, формування суспільства по-справжньому вільних, освічених людей, національно свідомих господарів на своїй землі. На жаль, дійсність не виправдала цих сподівань. Переважна більшість українців досі живе в бідності та безправ'ї. Наука й освіта виявилися пасинками в державі, де можновладці роблять граматичні помилки в своїх професорських званнях, де діючий уряд, у першу чергу, несе відповідальність за кризовий стан освіти та знекровлення науки, де фальсифікації, залякування і підкуп стали провідними технологіями провладного кандидата в Президенти України. Стає очевидним: дорога, якою вело нас до теперішнього керівництва держави, — це дорога в глухий кут, у минуле в його найбрутальніших формах. Тому ми прагнемо змін і віримо, що президентські вибори принесуть нам ці зміни. Ми рішуче не приймаємо кандидата від чинної

влади, який обіцяє нам “спадковість курсу”, а отже, — подальше зростання безкарного чиновницького свавілля, духовний та моральний занепад нації, її скочування на узбіччя сучасної цивілізації. Масові порушення законів і моралі, яких влада допустилася під час першого туру виборів 31 жовтня, показали: Україні в разі перемоги кандидата від цієї влади загрожує перетворення на одну з жалюгідних диктатур “третього світу” — безликий ринок дешевої робочої сили й сировини, місце для звалища чужих відходів — промислових і людських. Бажаючи добра й гідного життя собі, своїм дітям та онукам, ми, незалежно від політичних уподобань, повинні згуртуватися в другому турі виборів навколо кандидатури Віктора Ющенка. У його особі ми маємо державного діяча, що відзначається великим життєвим і політичним досвідом, професіонала найвищої кваліфікації, інтелегентну висококультурну людину, істинного патріота, який справами довів, що для нього головне — не влада, а добробут, щастя кожної людини і суспільства, справді рівноправне становище України в спільноті розвинених держав світу. Віктор Ющенко — справедливий, принциповий борець із корупцією та беззаконням за право кож-

ної людини мати і відстоювати свій життєвий вибір. Влада — лише засіб досягнення мети. Ми віримо в демократичне європейське майбутнє України. Але вибороти його можемо лише своєю свідомою позицією на виборах 21 листопада. Українські вчені — інтелект нації — мусять бути і її совістю! Боримося — поборемо!

Так! Ющенко!

Закликаємо всіх науковців, яким не байдужа доля нашої України, підтримати це звернення, надіславши своє “так” на сайт www.razom.org.ua та на електронну адресу openpolicy@ukr.net.

Академік НАН України, доктор біологічних наук, професор **Костянтин Ситник** (м. Київ)
Академік НАН України, доктор фізико-математичних наук, професор **Ігор Юхновський** (м. Львів)
Академік НАН України, доктор філологічних наук, професор **Микола Жулинський** (м. Київ)
Академік НАН України та АМН України, доктор медичних наук, професор **Олександр Шалімов** (м. Київ)
та ще 30 підписів

Внесок демографічних чинників у регіональні
варіації підсумків голосування (1-ий тур)

частка людності	за Ющенко	За Януковича
пенсіонери	0,04	0,01
міське населення	0,44	0,44
етнічний склад	0,55	0,67

ноє 0,70 для електорату п. В. Ющенка й 0,76 для виборців його опонента. Прошу не дивуватися тому, що об'єднання трьох складників дає число, яке не дорівнює їх сумі. Це пояснюється тим, що одна людина може бути, скажімо, і пенсіонером, і українцем, і мешканцем великого міста, але голосів має не три, а один. Простенька арифметика 1-0,70=0,30 і 1-0,76=0,24 засвідчує, що наша поведінка біля прозорі скриньки приблизно на чверть залежить від того, що назвемо соціальною психологією або ментальністю. Вона не є однозначною похідною від демографічних чинників. За даними останнього перепису, українцями себе назвали 77,8 % громадян, а росіянами — 17,3 %. Зрозуміло, що багато українців голосували за п. В. Януковича. І всі ми добре знаємо, що багато росіян віддали голоси за п. В. Ющенка. Це, зрештою, нормально (як і те, що — попри усереднену статистичну тенденцію — обидва кандидати мають прихильників і в селах, і в містах).

Розглянемо 1-ий тур, сказати б, у мікроскоп, — звертаючи увагу не на його загальнодержавні підсумки, а на ситуацію в регіонах. Множинна регресія дозволяє порівняти ту кількість голосів, яку одержали два політики в регіонах (комп'ютер називає її observed), з тією кількістю, яку вони мали б у своєму активі (predicted) за умови, що лише демографічні чинники вирішують усе. Йдеться про кількісну оцінку таємничої ментальності, про яку не написано в паспорті. У другій таблиці бачимо різницю між observed і predicted по 12 із 27 адміністративних територій, матеріали щодо яких є більш цікавими. Київ! 250 пенсіонерів із кожної тисячі населення (а серед виборців набагато більше); 100 % — городяни; 82 % — українці... а підсумок? Майже на 30 % голосів більше (ніж нарахував комп'ютер) за п. В. Ющенка, настільки ж менше за п. В. Януковича. Тих, що на вулиці чи в трамваї розмовляють українською, — мало; держслужбовців від низового до найвищого рангу — греблю гати; “мерседеси” кваліливо бігають по асфальту, але є те, що є:

столиця — в авангарді. Столиця, якщо фігуранько, це ще одна Галичина. Дуже хотілося б, щоб це усвідомили ті, кого лякають сфабрикованим опудалом націоналізму. Так, ми, кияни, націоналісти, але в тому й лише в тому сенсі, що любимо свою націю й свою державу. Складнішим є питання щодо української мови в Києві, — але ж не за цією ознакою поділився електорат.

Не буду коментувати ситуації у всіх регіонах, її гарно оцінять самі читачі (візьміть до уваги, пані та панове, що “плюси” за одного кандидата кількісно не завжди збігаються з “мінусами” за іншого, бо в бюлетені було не 2, а 24 прізвища). Варто торкнутися того, що відбулося в Криму й на Закарпатті. Автономія (тобто Сімферопольська обл.) віддала за п. В. Януковича купу голосів, але комп'ютер вважає, що малувато (беручи до уваги, насамперед, лише 24 % українців). А далі — ще цікавіше. Виходячи з демографічних міркувань, мудра і наївна “залізняка” дійшла висновку, що голосів за п. В. Ющенка повинно було бути... менше 0 % (!), а кандидат від опозиції просто пограбував п. Прем'єра. А могло бути ще краще. Занадто тихим цього разу виявився сукупний голос кримсько-татарського населення. Причину цього міг би прокоментувати добре знайий у певних верствах п. Р. Ахметов і чільники донецької Партії мусульман України. Не знаю напевно, чи можна було поліпшити ситуацію радикально, проте думаю, що голоси кримських татар “штабісти” п. В. Ющенка просто проґавили. На решті — Закарпаття. За підсумками голосування, це — антипод Києва й Галичини. Чому так сталося? А тому... всі ми добре пам'ятаємо про те, що діялося в Мукачевому. Йой!

Скажу відверто, що рядочки чисел і аналітична робота заспокоюють і начебто ставлять над ситуацією, а не в її вирі. Але йдеться про те, що вже було й минулося... Що буде? Хай нам щастить, громадо. Шануймося!

Володимир ВОЙТЕНКО,
професор, лауреат
Державної премії України
в галузі науки і техніки

ФУТБОЛ

До кінця першого кола залишається зіграти два тури, а прихистати на футбольних майданчиках, навпаки, — досягають свого апогею. Головною темою для обговорення тринадцятого туру стало суддівство. Команди скоро підуть на зимові канікули, а, як відомо, першу половину сезону мало який колектив забажає завершити на нижчих щаблях турнірної таблиці. Тому й маємо боротьбу, незадоволення тренерів та нарікання на роботу суддів. За регламентом Професійної Футбольної Ліги, тренерам суворо забороняється висловлюватися на адресу суддів або коментувати їхню роботу. Але деякі фахівці відійшли від діючих законів і свої думки щодо “людей у чорному” (так називають суддів) виголошували вголос, але не завжди ці висловлювання відповідали культурі мовлення, і в детальні подробиці та прискіпчиві цитування вдаватися не будемо, але цікавинки наведемо.

Так, у матчі “Металіст” — “Іллічівець” підсумковим став результат 1:0 на користь господарів поля. Єдиний гол у матчі було забито з пенальті. Микола Павлов, головний тренер “Іллічівця”, на післяматчевій прес-конференції зазначив: “Якби не пенальті, — можна було б сказати, що сьогодні була цікава гра. Хоча моментів було не багато. Про суддів не можу говорити, у ряді епізодів у наших домашніх матчах, на думку багатьох фахівців, нам не призначали пенальті”. А ще керманіч погодився з вигуками вболівальників на адресу судді. З етичних міркувань ці цитати ми наводити не будемо. Що за це може бути, вирішувати

ПФЛ. І вона вирішила: усунути Павлова від тренерської роботи на невизначений термін. Суворий вирок за коментар.

Не обійшлося без нарікань щодо роботи суддів і в київському “дербі”, де зустрілися “Динамо” та “Оболонь”. Після прикрої втрати очок у попередньому матчі з “Арсеналом” динамівці каменя на камені не залишили від “Оболоні”. Голи були на будь-який смак. Одне слово, розгром — 7:0. У те, що пивовари на рівних могли протистояти гравцям, мало кому вірилося, але й програти в сім м’ячів — теж занадто. Головний тренер “Оболоні” Петро Слободян головного суддю матчу назвав “футбольним кілером”. Щодо цього ПФЛ винесла трохи м’якший вирок у вигляді штрафу в розмірі 2000 доларів.

Ще в одному матчі за участю донецького “Шахтаря” та ужгородського “Закарпаття” долю гри вирішив єдиний гол, який був забитий із пенальті. Гірки впродовж 80-ти хвилин вовтузилися з непокірним аутсайдером і скоріше самі могли пропустити, ніж за-

НЕ СТРИМАВ ЕМОЦІЙ — ДО

бити першими. Але за сім хвилин до кінця матчу, коли вже здавалося, що ужгородцям вдалося стати авторами сенсації, в ігровому епізоді проти Вороб’я нібито грубо зіграли в штрафному майданчику, хоча ні грубої боротьби, ні поштовху не було. Суддя ж був іншої думки: не програвати ж гравцям на своєму полі, та й ще аутсайдерам! Пенальті.

Пошастило й третій команді чемпіонату — донецькому “Металургу” — у матчі з “Борисфеном”, який перебуває на останній сходинці турнірної таблиці. Незважаючи на статус аутайдера, бориспільці дали справжній бій одному з лідерів та були дуже близькими до перемоги, але не завжди перевага приносить дивіденди. Донеччани за дві хвилини до кінця матчу забили й перемогли.

З-поміж інших матчів відзначимо чергову втрату очок дніпропетровським “Дніпром”. У підолічних Євгена Кучеревського в Єврокубках справи йдуть “на ура”, а от з чемпіонатом... чергова нічия на цей раз із запорізьким “Металургом”. Хочеться вірити, що дніпряни знайдуть у собі сили грати на рівних як у чемпіонаті, так і в Європі. Адже такі команди гідно відстоюють футбольну честь України.

Київський “Арсенал” після того, як відібрав очки у динамівців, із нулем залишив одеського “Чорноморця”. Подвиг “Арсенала” повторила полтавська “Ворскла-Нафтогаз”, перегравши не ліпшого за себе аутайдера. І наостанок про матч “Кривбас” — “Волинь”, який закінчився нульовою нічиєю.

БАСКЕТБОЛ

КУБОК ФІБА. ОДЕСА ТА ДНІПРОПЕТРОВСЬК ПЕРЕМАГАЮТЬ

Відразу три українські представники провели в четвер матчі Кубка ФІБА. У групі “А” дніпропетровський “Дніпро” лише на останніх секундах гри зумів схилити перевагу на свою сторону в двобої з естонським “Роком” з Тарту — 75:72. У складі української команди відзначилися Козоріз (20 очок) і Олексієнко (19). Здобувши одну перемогу в двох матчах, “Дніпро” розташувався на другому місці у своїй групі.

У групі “С” “Одеса” в гостях легко переграла ще один естонський клуб — таллінський “Нібіт” — 83:63 (19 очок приніс одеситам болгарин Банев). А от “Сумихімпром” на своєму майданчику поступилися ростовському “Локомотиву” — 71:79. У сумчан відзначилися брати Кривичі (19 очок набрав Ігор, 15 — Ростислав), а в гостей — колишній гравець московського ЦСКА та збірної Росії Куделін (24). Положення команд у групі: “Локомотив” — 3 (3); “Одеса” — 2 (2); “Сумихімпром” — 0 (2); “Нібіт” — 0 (3).

ЄВРОЛІГА ФІБА. “КОЗАЧКА” В ЗАПОРІЖЖІ ПОСТУПИЛАСЯ ФРАНЦУЗЬКОМУ “ОЛІМПІКУ”

Запорізька “Козачка-Залк” зазнала другої поразки в груповому турнірі Євроліги ФІБА серед жіночих команд. У групі “А” український клуб у другому турі був обіграний французьким “Олімпіком” з рахунком 53:67. Найрезультативнішою в складі “Козачки” стала Руслана Кириченко, яка набрала 14 очок.

ТЕНІС

ЧЕМПІОНАТ ЄВРОПИ. ЖІНОЧА ЗІБІРНА УКРАЇНИ ПРОГРАЛА СТАРТОВИЙ МАТЧ

Збірна України програла стартовий матч на командному Чемпіонаті Європи серед жінок команді Польщі — 1:2. Єдине очко принесла українській збірні її лідер 17-річна донеччанка Ольга Савчук, що легко обіграла Кароліну Косинську — 6:4, 6:1. А от Катерина Авдієнко поступилася Ользі Брозді — 2:6, 2:6.

Доля матчу вирішувалася в парній зустрічі. У завзятій боротьбі перемогу святкували польські тенісистки Янс і Росольська, що обіграли Вероніку Капшай й Ольгу Савчук — 6:3, 3:6, 7:5.

ШАХИ

СЕРГІЙ КАРЯКІН — НАЙМОЛОДШИЙ МІЖНАРОДНИЙ ГРОСМЕЙСТЕР У СВІТІ

Переможець всесвітньої шахової Олімпіади у складі збірної України Сергій Карякін указом Президента Леоніда Кучми нагороджений орденом “За заслуги” III ступеня. Це почесне звання наймолодший гросмейстер світу — Сергію 14 років — здобув за перемогу на 36-ій всесвітній шаховій Олімпіаді 2004 року в Іспанії, а також за вагомий особистий внесок у підйом міжнародного авторитету України. Сергій Карякін був зареєстрований Книгою рекордів Гіннеса як наймолодший міжнародний гросмейстер у світі.

• Сторінку підготував
Олександр ТРАВ'ЯНКА

СОТНЯ АНДРІЯ ШЕВЧЕНКА

Форвард збірної України та італійського “Мілана” Андрій Шевченко став “автором двох голів і цим приніс своїй команді перемогу в матчі серії “А” проти “Сієни”.

До того ж другий м’яч у ворота “Сієни” став сотим для Шевченка за період його виступів у чемпіонаті Італії. Відзначимо, що в нинішньому розигранні серії “А” Шевченко забив уже 9 голів. Із таким голеvim доробком Андрій з

іше двома представниками серії “А” розділяє першу сходинку найвлучніших.

Для того, щоб наблизитися до призу “Золотий м’яч”, Шевченку конче необхідно не тільки забивати за Україну в грі з Туреччиною, а й зробити все можливе, щоб си-

РЕЙТИНГ ФІФА: ЗІБІРНА УКРАЇНИ

Після старту відбіркового турніру до ЧС—2006 збірна України з футболу продовжує радувати своїм підйомом із низів світового футболу. У рейтингу ФІФА за листопад 2004 року українська команда піднялася на 13 позицій вгору й нині посідає вже 67-му сходинку, розділяючи її з командою Латвії. Такий результат став можливим завдяки перемозі у Львові над грузинською збірою та нічийному результату з чемпіонами Європи — командою Греції.

За останні три роки збірна України вперше зуміла здійснити

такий ривок у списку кращих команд планети. Кращий показник за останній місяць у рейтингу ФІФА має лише команда Австралії, яка піднялася на 15 пунктів.

Збірна Туреччини, з якою підолічні Олега Блохіна гратимуть уже 17 листопада у відбіркового турнірі до ЧС—2006 року, знаходиться на 12-ій позиції. Серед лідерів рейтингу змін не відбулося. Як і раніше, очолює список топ-команд світу збірна Бразилії. Другими йдуть французи, а на третьому місці команда Аргентини.

БРАТИ КЛИЧКИ — ЗА ЮЩЕНКА. УКРАЇНСЬКІ ЧЕМПІОНИ — ТАКОЖ

писали чемпіон світу, Європи та України з фехтування, заслужений працівник фізкультури і спорту України Юрій Чиж, олімпійська чемпіонка, чемпіонка світу, Європи та України зі спортивної гімнастики, заслужений майстер спорту Стелла Захарова, багаторазовий чемпіон Радянського Союзу з футболу, майстер спорту міжнародного класу Віктор Хлус, бронзовий призер XXVII Олімпій-

ських ігор із фехтування, заслужений майстер спорту Владислав Третяк, чемпіонка світу, Європи та України з професійного боксу Аліна Шатернікова.

У своєму зверненні спортсмени заявили, що, підтримавши в першому турі виборів кандидатуру Олександра Омельченка, вони нині визначилися на користь Віктора Ющенка.

“Ми впевнені, що зробили

правильний вибір, оскільки наш кандидат має всі якості і як державний діяч, і як особистість для того, щоб під його керівництвом наша країна увійшла в міжнародне суспільство як повноцінна і достойна. Ми віримо, що Віктор Ющенко зможе підняти спортивну честь України та сприяти перемогам українських спортсменів у великому спорті”, — говорить в документі.

Засновник: Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка.

Реєстраційне свідоцтво КВ № 4066 від 02.03.2000 р.

Головний редактор Любомир Голота.
Шеф-редактор Павло Мовчан.
Редколегія: Л. Голота, Я. Гоян, П. Мовчан, А. Погрібний, О. Пономарів, І. Юшук.
Комп’ютерна верстка: Ірина Шевчук.

Адреса редакції: вул. Хрещатик, 10-Б, м. Київ, 01001.
Тел./факс 228-01-30. E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
http://slovo.prosvita.com.ua
Передплатний індекс 30617.
Видруковано з готових фотоформ на комбінаті

Редакція листується з читачами тільки на сторінках газети і надіслані рукописи та світлинки не повертає. Залишає за собою право редагування та скорочення текстів.

АКТУАЛЬНО

ПРИСВЯТА ДОНБАСУ

Хто там так підло роздуває чвари,
з якого закутка ізнову дмуха він?
Хіба у нас не спільне сонце, хмари?
Для нив, річок в нас простір не один?

Набридли вкрай повчальники двулінні,
надривні їхні кручені слова.
Наш Герб, і Гімн, і Прапор — споконвічні,
лиш ними Україна і жива.

Був час, коли з солом'яної хати
на смерть і муки гнали в сніговій.
Спочатку я спізнав тайгові ґрати,
а потім вже й тебе, Донбасе мій.

Не треба мене регіоном замикати:
для того не було й нема причин.
Люблю тебе, мій Дніпре,
Крим, Карпати, —
я — усієї України син.

Я українську не ділю родину,
одну над нею бачу я зорю.
Коли я говорю про Україну,
я також і про тебе говорю.

Хай колір помаранчевий окрасить
єдину сполучну стежу.
Коли про тебе думаю, Донбасе,
я думаю про Україну всю!

• **Дмитро РАДЬКОВ,**
м. Єнакієве

ВИБІР Є І ЙОГО НЕОБХІДНО ЗРОБИТИ

**Батьківщино моя! Я готовий відпові-
дати за тебе як твій громадянин, так, як
ти відповідаєш перед світом за мене і
за мільйони таких, як я. Ти в кожного
одна, бо хто хоче мати дві батьківщини,
— той залишається без жодної. Доки є
ти — ми вічні.**

Василь Земляк

Нещодавно перечитав книжку Василя Земляка “Лебедина зграя”, і мені запали в душу слова письменника-патріота, сказані понад 25 років тому, та вони сучасні, — бо вічна любов до рідної Батьківщини.

Тим часом Україна стала показовим полем-розсадником, де проростають і успішно розвиваються зрадники різних мастей, котрі готові за жменю девальвованих срібняків продати найдорожче — Батьківщину. Доказом цього є понівечення промисловості, сільського господарства, остаточна руйнація сіл, стан української мови, культури, науки, освіти, медицини, екології. Куди не поглянь, — скрізь зяє руїна, хижим птахом шуғає запущеність та безладдя. У народу відбирають не тільки мову, церкву, — у нього забрали здатність думати, надіятися і хочуть одурити на шулерських виборах: усі бачили, а дехто відчув на собі, як уміють боротися за свої місця під сонцем чиновники різних рангів. Особливо скажені губернатори західних областей. Та не краще було й на сході та півдні. Що ж, чиновники довели, що вони вміють триматися за свої гніздя. Вміють захищати свої теплі гніздя. І тут же пригадується думка про пряму залежність: “Чим більше тримаються, — тим більше брешуть і залякують”. Якби вони так могли боронити свою країну, свій народ, якби вони вміли так розробляти і здійснювати економічні рефор-

ми! Для підтвердження наведу тільки один приклад. У 1990 році в Україні було 43 млн. голів великої рогатої худоби, а тепер тільки 9 млн. Як же ми хочемо наситити ринки м'ясом? Як ми думаємо знизити ціни? Так що влада просто бреше. Усе бажане видають за дійсність. На жаль, наше керівництво послуговується старим радянським гаслом “Будь-якими методами!”. Їм потрібен результат, а за ціну й методи їм байдуже. От тільки не знаю, як тепер цим самим людям в очі дивитися? Та це проблема для чесних, совісних керівників. А сіроманці над такими сентиментами не задумуються.

Особливо ганебно поведуться попи московського патріархату. Ці так звані “святі отці” буквально зі скаженою одержимістю виконують вказівки влади. Випускають календарчики з Януковичем, різні відозви архієреїв (Агафангел, Одеса). Залякують своїх прихожан, що, в разі обрання Ющенка президентом, у країні наступить хаос, громадянська війна. Хоча серед оточення Віктора Андрійовича є безліч прихильників цієї Церкви. Та ці “святоті” не хочуть пам'ятати, що існує Закон про релігію, що там є 57 стаття, яка повністю забороняє Церкві займатися політичними справами. А тим більше, якщо вони представляють Церкву іншої держави... Особливо нахабно себе ведуть, повторююсь, чиновники різних рангів. Масова агітація проходила навіть під час виборів. Народові буквально втовмачували, що потрібно голосувати саме за Януковича. Для цього використовувалися погрози, шантаж, підкуп, масове споювання і не тільки звичайних громадян, а навіть самих членів комісії і спостерігачів. Адже владі добре відомо, що справжній рейтинг Януковича тягне десь на 15—18 %. А решта відсотків просто вкрадені в на-

роду, приписані, куплені, підроблені й змалювані.

Нині голови районних та обласних адміністрацій під приводом різних зборів-звітів проводять зустрічі з населенням. На цих зборах немає жодних звітів, а відбувається звичайна агітація, зводяться різні наклепи на Віктора Ющенка. Ось так провладні структури борються за утримання влади. Не кращим чином вони поводитися й під час першого туру. На кожну дільницю були послані так звані уповноважені — саме вони були координаторами “виборів”. Голови комісій не робили жодного кроку без згоди на це представника влади. Хоча в Законі про вибори Президента чітко сказано, що ніякі уповноважені не мусять бути присутніми в залі виборів. Але вони керують, тобто координують певними особами. Так, у 140-му окрузі на дільниці № 116 уповноважений від влади намовив одну жінку кинути в урну цілий пак бюлетенів (27 штук) за Януковича. Цей факт був помічений спостерігачами від опозиції. Представник влади намагався залагодити цей ганебний вчинок, пропонуючи велику суму доларів. Ще брутальніше діяли на 132-ій виборчій дільниці цього ж 140-го округу.

Тут довірили кілька разів вкидати бюлетені вчительці молодших класів: чого може навчити дітей така горе-вчителька, якщо в неї не все гаразд із совістю і порядністю?! Та владу це не цікавить. Їм потрібен тільки позитивний результат, щоб далі грабувати, прихватувати, обкрадати державу.

Тому нам сьогодні, як ніколи, потрібний президент-патріот, і саме таким може бути Віктор Андрійович Ющенко!

• **Павло ЗБРОЖКО,**
м. Саврань Одеської обл.

ЧОРНОГУЗ СТРАШНИЙ ДЛЯ ЖАБИ, А НЕ ДЛЯ ВОЛА

Цю народну мудрість добре було б знати російським піаристам, які обслуговують провладного кандидата й намагаються просунути в маси листівки з усілякими вигадками про народного кандидата Віктора Ющенка. Бо скільки вони не плодять фальшивої гідоти, а щоразу олинються біля розбитого корита.

Так і з фальшивою листівкою “Военный марш Виктора Ющенко”, яку цими днями поширювали на Полтавщині. Ой, налякали! Цитують: “В ситуации притивостояния Грузии с Россией Украина не может идти дорогой, которая демонстрирует, что “наша хата скраю”... Мы должны поддержать демократическую Грузию в ее справедливой борьбе с имперскими амбициями российской руководства...”

І роблять висновок: “Виктор Ющенко готовит Украину к войне”, який аж ніяк зі сказаного вище не впливає. Бо хіба не повинна Україна підтримувати будь-якого демократичного сусіда? Звичайно, на нашу моральну підтримку можуть розраховувати і демократична Грузія, і демократична Польща, і демократична Литва, і демократична Росія... А боротися проти імперських амбіцій нам заповідав Шевченко, і його слова, як кажуть великі українці нашого часу, не обговорюються, бо це — імператив, це — наказ. Він сказав:

*Борітеся — поборете,
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая!*

Сказав те всім, хто страждав чи страждає від імперських амбіцій російських правителів. У тому числі і росіянам, які за них заплатили життям десятків чи сотень мільйонів своїх співвітчизників, могили яких найчастіше безіменні, лежать від Порт-Артура і в'єтнамських джунглів до африканських саван і латиноамериканських пампасів, від Соловків до Магадану.

Отже, те, що таке страшне для піарщиків з московською пропискою — демократичні держави на теренах колишньої Російської, а потім російсько-більшовицької імперії, — для громадян України — бажана реальність. Для всіх нормальних громадян, незалежно від їхнього етнічного походження. А імперські жаби надуваються та квакають, тремтять від страху і хочуть, щоб українець затремтів разом із ними і шугнув у нірку та не голосував за нормального президента. Але ж писав поет:

*Народе мій є! В його волячих жилах
Козацька кров нутрує і гуде!*

А волові чи коневі чого боятися того, що лякає жабу?

• **Ганна ДЕНИСКО,**
журналістка, Полтава

СПОСТЕРЕЖЕННЯ

ВИБОРЧІ БУВАЛЬЩИНИ

(замальовки з натури)

Усі чули про східно-західний експрес, “поїзд-фантом”, як вдало охрестили його журналісти “5-го каналу”, що прибув до Івано-Франківська напередодні першого туру виборів, — такий собі нібито туристичний, а насправді електорально-відкріпний десант. Воїстину, засоби лукавого розмаїті. Але й шляхи Господні непередбачувані. І чи не буде — бодай на перспективу — більше користі від того, що “східняки” потрапили на “западенщину”, аніж шкоди для об'єктивності даних про голосування.

**ВУЛИЦЯ РОЗБИТИХ...
СТЕРЕОТИПІВ**

Ця ремінісценсія від назви вже набридлого російського серіалу про ментів невипадкова. Бо герої бувальщини — люди в погонах. Заслані на західноукраїнські терени з їм одним відомим завданням.

...І пішли хлопці містом гуляти. І почали приглядатися, де б то присісти, попити-поїсти. Зрештою, уподобали собі кафе на привокзальній території. І були вражені, що не в престижному районі міста, а біля вокзалу такий солідний заклад: і дизайн інтер'єру, і меню, і сервіс — на рівні. Добро, що в кишенях паперових прибавилось, хлопці задовольнили тіло насущним і горючим і забагли спілкування. І принагодився тут не будь-хто, а сам директор закладу. То хлопців і понесло: і місто ваше прекрасне, і заклад — супер... та й взагалі — Європою заносить. На що власник — людина хто знає, з яким минулим, але нині свідомий, патріотично налаштований бізнесмен — авторитетно виголосив мораль сеї байки: “Так, хлопці, ми однією ногою стоїмо в Європі. Хочемо стати двома. А ви нас намагаєтеся затягнути — обома ногами — у російське багно, замість того, щоб нарешті приєднатися до нас”.

НЕ ТАКИЙ СТРАШНИЙ ВОВК...
Виборча дільниця у сільській школі

на західній Україні. Дві спостерігачки з України східної. Перелякані, скуті, мовчазні. Місцеві мешканці, спостерігаючи цю неприродну поведінку, порадили: треба жінок нагодувати. Запропонували хліб-сіль. Ті відмовлялися тричі. Врешті-решт — нікуди було діватися — сіли до столу. Та й побачили, що поруч із ними — не кровожерні націоналוגи, а привітні, інтелігентні, щедрі люди. Та й попустили гальма. Та й зізналися, як сім'ї проводжали їх зі слізьми, ніби прощалися назавжди, — бо ж відправляють у саме лігво бандерівське...

**ПОЇХАВ НОРМАЛЬНИМ,
ПОВЕРНУВСЯ
НАЦІОНАЛІСТОМ?**

Він зізнається, що таки пробігли мурашки по спині, коли потяг наближався до станції призначення: гірське селище на Гуцульщині, куди приїхав спостерігачем зі східноукраїнського шахтарського краю. Мав пильнувати інтерес провладного кандидата. Згадав фільми про бандитів із лісу, які знищували вчителів, медиків, що їм було доручено нести світло знань і більшовицької правди населенню консервативної Західної України і подумав, а чи не підготували й для нього яку пастку?..

Його зустріли привітно, запропонували харч і нічліг. Із ним говорили не як із ворогом, а як із братом... Це насторожувало, пригломшувало... Запитання, сумніви — цвяшками забивалися у свідомість...

Коли прийшов час голосувати, він закликав усіх до уваги, демонстративно розірвав пару відкріпних талонів, зробив відмітку на бюлетені й оголосив, що віддав свій голос... за Віктора Ющенка! Він прозрів.

* * *

Чи сміятися з цього чи плакати? Нас аж настільки розділили, що й за роки незалежності між українським сходом і заходом — прірва антагонізму, наповнена дір'явим чужим ідеологічним мотлохом, не зменшилася?

Принаймні вітає те, що гості зі Сходу, повернувшись додому, таки повезли з собою правду.

• **Леся ТКАЧ**

РЕПЛІКА

НЕПРИКРИТИЙ ОБМАН

Популістська програма кандидата від олігархічної влади В. Януковича — підвищення пенсій, зарплат — за твердженням багатьох відомих політиків, зокрема й О. Мороза, А. Кінаха економічно не обґрунтована, а тому не може сприяти економічному розвитку держави, а відтак, таке популістське підвищення не сприяє реальному підвищенню добробуту народу й особливо малозабезпечених.

Це — неприкритий обман.

Програма В. Януковича — неприкрита підтримка колоніальної політики російського шовінізму.

Тому незаперечний факт — дружина Президента Росії Людмила Путіна у виступі на Всеросійській конференції в Петербурзі заявила:

“Русский язык содержит в себе ресурс для развития России — необходимо утверждать и расширять языковые границы русского мира... границы русского мира проходят по границам употребления русского языка”.

Ось у чому полягає обіцяне В. Януковичем надання російській мові статусу другої державної в Україні.

Сьогодні на сході й півдні України (без офіційного статусу) російська майже повністю витіснила українську державну мову у всіх сферах повсякденного життя. Схід і південь України, за багатьма показниками, уже нагадують губернії нової Російської імперії.

Лише обравши В. Ющенка ми збережемо Україну від “границь употреблення”.

• **Демид ЦИБЕНКО**

ЛИСТ ЧИТАЧА — ДО ДРУКУ!

АГОНІЯ

Перед президентськими виборами дика зухвалість, а точніше — АГОНІЯ місцевої, та й усієї, влади з її слугуючими структурами дійшла своєї критичної точки абсурду — ненаситності й антилюдяності. Це ж як треба не любити свого, обібраного цією ж владою, народу, щоб так над ним і далі знущатися, піднявши ціни за квартплату та холодну воду аж на 60 %!!! Не на 8—10 %, бо й це було б забагато для наших знедолених людей, а на цілих 60 %... Що ж це за влада? І чи народна вона?.. Що це в нас за депутати, які проголосували за таке хижацьке підвищення цін?! І що важливо, — все це твориться в період виборчої кампанії Президента України, коли Прем’єр-міністр В. Янукович запевняє всіх нас, що ціни на комунальні послуги підвищуватися не будуть. То хто ж кого підставляє, і хто обманює свій народ? Скризь брехня, лицемірство, бездуховність та наруга.

Тож і не дивно, що весь Канів буквально обліпили чорними списками “боржників” за так звані комунальні послуги. А за тими списками, звісно ж, стоять і різні санкції та міри примусу, суди... Тисячі списків... Майже весь народ — боржник!!! Маразм якийсь. Агонія цієї влади. Наче це не держава, а якесь гетто. І це на 14-му році незалежності України... Та за ті мільйони й мільярди гривень, що владні структури висмоктали з українського народу за ці роки, можна не тільки модернізувати та оновити житлово-комунальне господарство, а й давно розпочати процес знищення цін за так звані послуги жеківців. Де ж поділилися всі оті гроші?..

Тим часом місцеві суди судять бідних людей за те, що їх зробили ще біднішими, — стягують із них останню одешину. Прокуратура ж дозволяє владі піднімати ціни відразу аж на 60 %. То що ж зостається робити приниженим канівчанам? І люди вже не мовчать. Починають поволі підводитися з колін. Бо натерпілися, нахлебталися цієї житухи вже далі нікуди.

Ось читаю в одному з під’їздів заклик, написаний від руки: “Люди! Вдаримо по загребущих руках бандітів із водоканалу. Всі не платять їм гроші. Такі ціни — не по наших кишнях!”

Підходжу до інших будинків — такі ж самі або подібні заклики. Це стогін людей, доведених до відчаю. Сумно. Моторошно. Яким би терплячим не був народ, але і його можна довести до непокори. І думається, чи не тому наш народ найбідніший у Європі, що надміру терплячий — усе потурає цій владі, яка тільки те й знає, що весь час накручує злощасні ціни та маніпулює бідачьким становищем народу. І хочеться кричати на весь світ: “Схаменіться! Побійтеся Бога!”

Та владолюбців цим уже не проб’єш і, тим більше, не присоромиш. Вони самі себе зробили такими, відмежувалися від свого народу, і змінити, їх уже неможливо. Та й чи треба? Вихід із такої гнітючої ситуації є, вихід цивілізований — це заміна цієї влади на владу справді українську. Вірю, що наш стражденний народ 21 листопада вибере справді українського Президента. Це наша остання надія і останній шанс. І впевнений, життя українського народу зміниться тільки на краще.

● **Олексій СОФІЄНКО,**
м. Канів

ТАК — ЮЩЕНКО, ТАК — УКРАЇНА!

Відкритий лист до кандидата в Президенти України

Шановний Вікторе Андрійовичу!
Два роки тому я звертався до Вас листовно. Тоді Ви кандидували до Верховної Ради України, і, природно, деякі політичні реалії поставали в тодішньому освітленні. Мені йшлося про таку призабуту в нас цінність, як мораль. Мораль людини, котра прийшла у велику політику. Я давно спостеріг, що висока моральність — серцевина Вашого єства. Дар від Бога. Дар від батька й матері. Вибори відбулися. Переміг очолюваний Вами блок “Наша Україна”. Але ще не висохли “мокрі печатки”, як у Верховній Раді відбувся переворот незаконної “більшості”, а далі — всім усе відомо...

Се ж остання війна! Се до бою Чоловіцтво зі звірством стає.
Іван Франко

Замість очікуваних змін суспільство отримало “стабільність”, “незмінність курсу”; відтак ми почули про жадання чинного Президента домогтися “спадкоємності курсу” замість цивілізованого розвитку держави. Дуже багато Ваших прихильників подвигали Вас на більшу “рішучість”, “радикальність”, а деякі навіть звинувачували в нерішучості, ліберальності, інтелігентській м’якості. Так уже століттями складався образ лідера нації: мусить промовляти до натовпу громовим голосом, вражати “цілі” словесними залпами і т. д., і т. п. Ніби історія не знала Мойсея, Ганді, Масарика чи ближчих до нас — Гйонца або Гавела...

Отож, знову хочу подякувати Вам за те, що Ви є таким, як є, що Ви послідовно кували з дорогоцінного чистого сплаву зброю для чесної боротьби й відкритих поєдинків. Мені й тоді — а сьогодні особливо! — хочеться підтримати Вас чисто по-людськи. Саме такий час, така пора на нашому українському подвір’ї. Або, як мовиться, момент істини! Та слід би було позбавити цей вислів нальоту банальності. І ось чому. Після всього, що ми пережили й що довелося перейти Вам, — було б непростенним бачити у Вашій перемозі лише вистражданий і закономірний успіх “команди” чи виборчого штабу. Це перемога здорового глузду, торжество справедливості. Моральної та історичної. Це — нова перемога України на порозі нової доби.

Сама доля на цьому крутозламі нашої історії сказала Вам: “Вставай! Іди! Поверни людям віру в справедливість”.

І сталося. Українці — і чи не вся Україна — звернули свої погляди до Вас. Бо нас знову намагаються зіштовхнути з історичної магістралі. Якщо не в безодню політичного небуття, то на непролазні манівці для вічних маргіналів, людей “третього сорту”. Так, українці повірили саме

НАШ ШАНС

Завданням Христа є спасіння людини через її відродження та оновлення. Та не раз сили зла здобували над людиною перемогу. І тому такі речі, як страх, невпевненість, розчарування, безнадія, безбожність та байдужість певною мірою проявляються як у людини, так і в суспільстві в цілому.

На превеликий жаль, усе це має руйнівний характер і призводить до певної дестабілізації в нашому суспільстві. У тих умовах ми забуваємо, що є вільними істотами і завжди маємо право вибору. Це право дав нам сам Творець і поважає наш вибір, яким би він не був. Тому найвище Боже творіння — людина — повинна зробити вибір, гідний свого покликання, і важливо усвідомити, що кожна хвилина нашого життя дарує нам нагоду зробити свій вибір.

У цьому виборі якраз і полягає наша істинна свобода. Та якщо ми цього не зробимо сьогодні, то цей стан безнадії та байдужості буде нищити все конструктивне і дієве в людині.

Тому байдужість, як найбільшого ворога, маємо проганяти чимдалі від себе та постійно вести з нею боротьбу. Через це жити теперішнім — досить важко. Оскільки це теперішнє — наша реальність, якою б вона не була. Сьогодні багато з нас настільки зневірені та байдужі, що не вбачають сенсу у виборах.

Незважаючи на брутальність та підлість із боку влади, міліції у парі

Вам. Бо нарешті почули не примітивне белькотання, не “сочиненіє” (з проставленими “наголосами”), не рятівну “шпору” державного двічника, а таке зрозуміле, людське, живе, правдиве слово.

Але жоден золотуост не вчинить більшого, ніж дозволяє мистецтво риторики. Ви зуміли вийти на великий магістральний український простір, куди зась арміям спічрайтерів, іміджмейкерів, піарників. Ім, заїжджим спекулянтам, їм, та й домо-рошеним нашим “учням диявола”, мабуть-таки ніколи не збагнути: те, що можна сфальшувати в інших умовах і в інших середовищах, — тут не проходить! Плакали дармові грошки, пропали труди несправедли! Потерпіли поразку й замовники результатів голосування, незважаючи на фактор “особистої присутності” в кризові, як їм здавалося, моменти. Що ж, гуртом і поодинокі нехай зализують рани і підраховують збитки. Або роблять належні висновки, осмислюючи черговий урок української незалежності. В іншому разі залишатимся посміховиськом для світу, вічною притчею во язицех.

І ось він — через декілька днів — другий тур голосування. Поганьблені всім народом, Ваші суперники силкуються “взяти висоту” за другим разом. Спортивні аналогії тут більш анік недоречні. Дивно, що Ваш опонент цього не розуміє. Для нього поразка в першому турі — це “програвш на чужому полі”. Ні, ні, він не обмовився. На превеликий жаль, і він, і ті, що з ним та за ним, вважають Україну й українське суспільство чужими! Як можна після подібних “откровеній” сподіватися на підтримку й розуміння всього українського народу, незважаючи на хворобливе прагнення “осідлати” його “всерйоз і надовго”!

Тільки нашою перманентною національною трагедією можна пояснити, що гетьманська булава чи президентські інсигнії інколи дичавалися людям тимчасовим і випадковим. Але не буде цього в сьогоднішніх виборах, коли суспільство

... БОГОМ І КОНСТИТУЦІЄЮ

Святий апостол Павло в посланні до Галатів навчає так: “Ви, брати, покликані до свободи служити один одному в любові” (Гал. 5, 13).

зі злочинними угрупованнями, мешканці міста Мукачево не злякалися, а стояли на своєму до кінця і виграли вибори. Та бандитська влада десь приховала бюлетені й протоколи виборів, чинічно наглумившись над конституційним правом кожного виборця. Це — не демократія, котру нібито будували 13 років, це — повний цинізм влади і стрімкий початок її агонії. Це — не що інше, як маневри злочинної влади. Якраз у цьому сенсі наша байдужість є великим злом для кожного зокрема і для всіх загалом. Ми забули слова Ісуса Христа, котрий сказав: “Царство Боже здобувається у боротьбі”. А це означає, що все здобуваємо в боротьбі, починаючи з хліба насущного, котрий із неба не падає, а заробляється потом і мозолями, а тим більше важко вибороти демократичну владу.

Пам’ятаймо: в цій боротьбі ми не самі, завжди поруч із нами є Бог; кожної миті, кожної хвилини, чи вона важка, чи легка. Хіба це не Божа ласка — незалежність України, вихід із багатовікової неволі? Хіба це не дар Божий, що розпався Союз — ця в’язниця народів?

Тому **не зневірююся**, сьогодні нам Бог дає шанс, важко сказати, — чи не останній, можливо, для декого й так... Мусимо багато

підіймається з колін. І не лише приймає брутальні виклики, спровоковані антиукраїнськими сценаріями, а мужньо, з почуттям гідності, притаманним великому народові, відповідає на них єдністю, послідовністю дій, високою християнською моральністю, вірністю загальнолюдським цінностям.

Україна дочекалася того, що її захисником, будівничим і керманічем стає гідний материнської величі син. Україна у Вашій особі, у Вашому зболеному серці, у поритому болем обличчі побачила всю себе. І це теж запораука її перемог та утвердження — і дома, і в світах.

Годі вже нам блукати по “розпуттях велелюдних”! Годі жити в середньовіччі! Годі існувати в пострадянській совковій “зоні”, зоні постійних чужих інтересів і цинічних втручань у наші домашні справи.

Кажу це як громадянин України і як український патріот, один із тих людей, котрі в серпні 1991 року проголосували за державну незалежність України. Уже тільки це дає мені святе право власного вибору. Я вибираю — як і тоді — між волею і режимом, між правдою та брехнею, між демократією та “общаком”. Вибираю між розквітом своєї мови і її погибеллю. Вибираю між добром і злом, категоріями, які в Україні ніколи не були та й, напевне, ніколи не стануть абстрактними.

Тому й через те знову вдосвіта прийду 21 листопада на Львівську виборчу дільницю, що біля пам’ятника Маркіянович Шашкевичу. Ітиму з боку площі, де незабаром постане з небуття церква Святого Духа. Не приховую ні від кого, що голосуватиму за Вас. Так, за Вас. Сказавши “так” Вам як Президентові України, я відповів стверджувально, насамперед, сумлінно своєму, сумлінно людеї мого покоління. Вірю: відкривається перед нами новий чистий аркуш не абстрактно-“вітчизняної”, а української, отже, і європейської історії.

Він ряснітиме не граматичними й політичними блудами, а знаками думання, праці, натхнення. Він заповнюватиметься щоденно і словом, і ділом. Він назавжди утвердить мене й моїх сучасників у тому, що за правду слід боротися і втішатися й звияттю у малому й великому. Що на нашій, на своїй землі найсвятішою істиною є і завжди буде справедливість.

● **Роман ЛУБКІВСЬКИЙ,**
Львів, 12 листопада 2004 р.

НА ТЕМУ

ОСІННІ АНАЛОГІЇ

Листя помаранчеве, що пада,
Запасає вітер для биття...
Шаленіє осінь, ніби влада,
Що не хоче йти у забуття.

Позичає в тої влади очі —
І в таємні засідки ліщин
Транспортери хмар жене щочоночі.
Вдень — обманним сонечком блищить.

Голі крони — хижих рук мигтіння.
Чорні хмари. Марний грім лункий.
Врізнобіч розмахуються тіні,
Ніби понад натовпом кийки.

Не шкода їм птаха, ані вітки:
Через ребра — кроки до мети...
Листя, ніби зірвані агітки,
На дорогу між машин летить.

Та жорстоко осінь обманеться.
Пори року виструнчаться в ряд —
І усе це завтра замететься
Білизною зим і чесних влад.

● **Володимир РАБЕНЧУК,**
м. Вінниця

ДО І ОД РЕДАКЦІЇ

Виходячи з особистих спостережень і свідчень преси про вибори Президента України 31 жовтня, дуже просив би Вас оприлюднити в газеті номери телефонів ЦВК, центральних штабів кандидатів на пост Президента України, Комітету виборців України, соціального відділу виборчого штабу (044 254-00-33) та інших відомих у редакції установ, об’єднань, комітетів, які мають відношення до виборів 21 листопада.

Це було б великою допомогою виборцям України в реагуванні на фальсифікації, владний тиск, підкуп та інші зловживання під час підготовки та проведення виборів Президента України 21 листопада.

Іван МАЦАПУРА,
член Вишевицької дільничної комісії № 188 Малинського територіального округу № 68, уповноважений від кандидата на пост Президента України Ющенка В. А., с. Вишевиці Радомишльського району Житомирської області

БУДУТЬ КОРИСНИМИ:

1. Центральна Виборча Комісія (044) 294-64-52
2. Комітет виборців України (044) 490-61-34/5/6
3. Громадська приймальня Віктора Ющенка (044) 228-86-87
4. “5 канал” (044) 239-16-86
5. Reuters (044) 244-91-50
6. ОБСЄ (044) 494-40-32, 238-04-06
7. Гаряча лінія служби захисту прав виборців 8-800-501-46-70
8. Радіо “Свобода” (044) 490-29-00
9. Всеукраїнське об’єднання “Батьківщина” (044) 446-64-43
10. Редакція газети “Дзеркало тижня” (044) 269-78-22
11. Редакція газети “Вечерние вести” (044) 531-93-53
12. Фонд “Демократичні ініціативи” (044) 490-70-57
13. Повідомлення про виборчі порушення 8-800-50-22-500
14. Громадське радіо (044) 494-40-14/15
15. Гаряча лінія “ПОРІ” (044) 461-41-58

ДАТА В СТРОКУ

16 листопада — День працівників радіо, телебачення та зв'язку.

З цієї нагоди ваш кореспондент звернувся до провідних творчих працівників Українського Радіо із запитаннями: Над чим зараз працюєте? Що наші радіослухачі почують найближчим часом?

Василь МАРУСИК: "Розширюю творчі обрії моїх «фірмових програм» — «Рідний край», «Радіоавтографи», «Діалоги про культуру», «Духовні пристані», а також разом авторських програм — Ольги Кобець, Мирослави Щербань, Миколи Фоменка.

Численні відгуки слухачів підтверджують слушність моїх творчих задумів, які, буває, що народжуються посеред ночі. Найкраща оцінка — від радіослухачів. Від них я й учусь. На цьому, зокрема, побудована одна з моїх нових передач — «Радіо-журналістика як покликання».

ТВОРЦІ РАДІО «КУЛЬТУРА» ГОТУЮТЬ НОВІ ПРОГРАМИ

Лариса НЕДІН: "Моя посада зобов'язує організовувати весь творчий процес головної редакції популярної музики та розважальних передач.

Од 15 листопада у нас виходить в ефір прем'єра авторської програми Ганни Чубач «Дзвінка ріка». Зараз готуємо цілком нову програму «Музичне шоу в ефірі» (назва буде уточнюватися, але тема — суто українська молодіжна музика). Працюємо над новою програмою про музичне життя «Подія». Ці програми готують дві молоді радіожурналістки: Оксана Воронцова і Оксана Яблонська.

Цікавий розвиток своїх прямо-ефірних програм готує наш відомий Ігор Стратій — «На гостинах у пана Романа» і «Дійство».

Як резонанс нам надходить від слухачів велика кількість різних сувенірів, фотографій і альбомів, з яких уже можна створити невеликий музей».

Світлана ГУДЗЬ-ВОЙТЕНКО: "Наша редакція радіотеатру зараз готує цілий цикл передач, присвячених 100-річчю Національного університету театру, кіно і телебачення, як ще донедавна називався інститут ім. І. Карпенка-Карого. Найближчим часом ми запропонуємо радіослухачам цікаві зустрічі з тими, хто активно

впливає на театральний, акторський процес.

Звичайно, ми значно оновлюємо наші традиційні цикли — «У царині Мельпомени» і «У гримі й без гриму». Зокрема 22 листопада відбудеться цікава зустріч із сучасним драматургом Тетяною Іващенко. Її п'єси зараз посідають чільне місце в українському репертуарі багатьох театрів — «Таїна буття» і «Як вийти заміж».

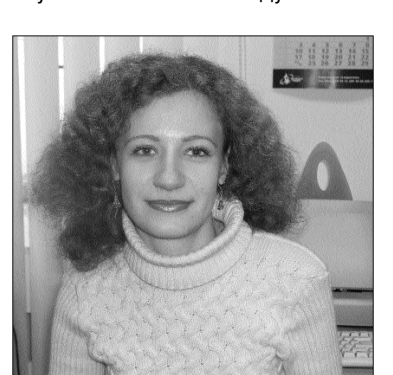
Плануємо також оголосити всеукраїнський конкурс радіоп'єс».

Тетяна СТАРОЩУК: «Я веду дві авторські програми — «Успіх» і «Все про жінок і для жінок». Найближчим часом ми познайомимо радіослухачів з одним із успішних українських композиторів, патріархом української пісні Геннадієм Татарченком.

Мою «жіночу передачу» завжди слухають із великою увагою не лише жінки, а й чоловіки. Оригінальним свідченням цього є той факт, що завдяки цій передачі одна із слухачок вийшла заміж дуже екзотично і нині мешкає у США».

Олена МАЛЕНКО: «Передачі, які я готую як редактор, можливо, не такі яскраві, часом не дуже розважальні, але вони формують певні смаки наших слухачів.

Зокрема такі передачі, як «Поетична мозаїка», а останнім часом і огляд культурологічного тижневика «Слово Просвіти», який відбувається в діалоговій формі, мають схвальні відгуки».

● **Євген ГОЛИБАРД**
Фото Ганни ОБОРСЬКОЇ

КАМΠΑНІЯ

У період із 11 по 17 жовтня більшість ЗМІ «займалися розслідуванням хвороби Ющенка», виключаючи можливість отруєння і негативно коментуючи «хворобливість» лідера опозиції. Особливо тут відзначилася центральна преса («Київські відомості», «Факти», «Сьогодні», «2000»), яка почала виходити з тематичними додатками з дискредитації Ющенка. «Факти» відверто позбулися навіть формальної об'єктивності й нейтральності й максимально критикували опозицію. Це стоїть поруч із «Сьогодні», що масово поширювала виразний політехнологічний продукт-додаток «Вибори—2004» із агітацією за чинного прем'єра.

Серед загальнонаціональних каналів лише «5 канал» забезпечив повноцінне інформування про дії опозиції і водночас не обмежував критики Віктора Януковича.

Щодо регіональних ЗМІ, то тут, попри загальні тенденції, спостерігалось об'єктивніше інформування про Ющенка на заході й на півночі України.

Упродовж 18—24 жовтня центральне телебачення уже практично «провело» інавгурацію Віктора Януковича й зробило з Ющенка однозначно негативного персонажа. Діяльність Януковича висвітлювалася розлого й переважно в позитивній тональності. Основним приводом для маніпуляції і чорного піару проти Ющенка стали події 23 жовтня біля ЦВК, коли всі канали, окрім «5 каналу», пода-

СОЛІДАРНІСТЬ ЖУРНАЛІСТІВ СТИМУЛЮЄ ЇХНЮ ОБ'ЄКТИВНІСТЬ

Комітет «Рівність можливостей» та Асоціація «Спільний простір» оприлюднили підсумки моніторингу ЗМІ стосовно висвітлення передвиборної кампанії, що проводиться експертами з 11 жовтня й охоплює 12 щоденних і тижневих телепрограм на 8-ми загальнонаціональних каналах (Перший національний, «1+1», «Інтер», ICTV, «Новий канал», «СТБ», «Україна», «5 канал»), 93 щоденні та тижневі телепрограми місцевого телебачення 24 регіонів, 10 загальнонаціональних газет («Факти і коментарі», «Сьогодні», «Сільські вісті», «Дзеркало тижня», «Україна молода», «Голос України», «Київський телеграф», «Київські відомості», «2000», «День») і 126 регіональних газет.

ли лідера опозиції як злочинця і радикала. Донецьке телебачення надало Ющенку 100 % ефірного часу, присвяченого «симуляції хвороби». На півдні й на сході негатив про Ющенка становив половину всієї інформації у місцевій пресі, оприлюдненої про лідера «Нашої України». Зокрема в донецькій пресі Ющенко вкотре звинувачений у націоналізмі, русофобії, в погромах на складах агітаційної продукції інших кандидатів. Окрім того, «Донецькі новини» надрукувала великий матеріал про те, що Ющенко хоче побудувати в Україні табори для чеченських біженців, більшість із яких — терористи.

Моніторинг також засвідчив, що одна значна «антиющенківськість» — ознака не лише ЗМІ Донецького регіону як вочини чинного прем'єра. Послідовно антиопозиційними

виявили себе ЗМІ Житомирського регіону. На місцевому телебаченні близько 90 % ефірного часу займала реклама Януковича, натомість про Ющенка, якщо з'явився мізер нейтральної і позитивної інформації, то його вдвічі перевищував чорний піар. У житомирській пресі ситуація ще однозначніша: наприклад, за 25—31 жовтня Ющенку присвячувалося 53,2 % матеріалів — і всі негативні, Януковичу — 27,3 % газетної площі (позитивна й нейтральна інформація), Морозу — 14,0 % (однозначно негативне висвітлення).

На заході, попри електоральні настрої, ЗМІ не віддавали явної переваги Ющенку. Так, за той же період із 25 по 31 жовтня основні тернопільські друковані видання понад 60 % своєї газетної площі, присвяченої виборам, віддали під негативне висвітлення Ющенка,

позитиву й нейтральної інформації про Януковича — близько 10 % (в Мороза трохи більше, в Ющенка — 1,3 %).

Останній тиждень перед першим туром експерти моніторингу назвали «масовою атакою ЗМІ на Віктора Ющенка». Загальнонаціональні ЗМІ активно порушували заборону прямої агітації 30 та 31 жовтня. Зокрема 4 канали — «1+1», «Інтер», «Новий канал» та Перший національний — подавали матеріали прямої агітації за В. Януковича.

З іншого боку, Олександр Чекишев, голова Комітету «Рівність можливостей», заявив, що останнім часом «ми спостерігаємо унікальну ситуацію для українського медіасередовища, коли теленовини стають об'єктивнішими, хоча на цьому тлі аналітичні програми деяких телеканалів ще активніше застосовують маніпуляційні технології». Зокрема новинні програми «ТСН» («1+1») і «Факти» (ICTV) все більше подають інформацію з різних сторін, натомість авторські програми «Епіцентр» і «Подробице с Дмитрием Киселевым» повністю «компенсують» новинні збалансування каналів на користь В. Януковича.

Позитив експерти моніторингу пов'язують із активними виступами журналістів на захист своєї професії і прав споживача. З іншого боку, на Першому національному каналі чиниться найбільший тиск на журналістів, які виступили на захист свободи слова.

● Підготував
Олександр СОЛОНЕЦЬ

ПОЗА ЕФІРОМ

Журналісти українських телеканалів, більшість із яких останнім часом працювала за «темниками», протягом останніх тижнів перед виборами стали відкрито висловлювати свою незгоду з редакційною політикою. Процес вставання з колін почався після оголошення голодування колективом «5 каналу». Тоді на підтримку журналістів опозиційного телеканалу виступила велика кількість колег із провладних ЗМІ.

28 жовтня, журналісти п'яти центральних телеканалів — ICTV, «Інтер», «Новий канал», «Тоніс» та НТН — висловили протест проти нинішньої ситуації з висвітленням перебігу виборчої кампанії на провідних телевізійних каналах України. Семеро журналістів на знак протесту пішли з телеканалу «1+1». Їхня позиція була

ЖУРНАЛІСТСЬКИЙ СПРОТИВ ТРИВАЄ

пов'язана з тиском на ЗМІ представників влади, які, за їх словами, змушували телеканали і їхніх власників висвітлювати події у спотвореному вигляді або взагалі замовчувати суспільно важливі новини. Згодом, на знак протесту проти темників та цензури, звільнилися 7 журналістів «Телевізійної служби новин» каналу «1+1».

Через відмову читати новини за темниками з УТ-1 був звільнений ведучий програми «Вісті» Володимир Голосняк, який є одним із понад трьох сотень журналістів, що кілька тижнів тому виголосили протест проти цензури на телебаченні та почали боротьбу за повноту та неупередженість новин. На думку Київської медіа-профспілки, це рішення було незаконним.

Після звільнення Голосняка 13 журналістів програми «Вісті» на Першому національному телеканалі запропонували першому віцепрезиденту НТКУ Миколі Канішевському та директору об'єднання «Новини» Артемові Петренку ухвалити угоду про редакційну політику. Угода була покинута безпечити повноту, точність та збалансованість новин, а також обмежити можливість рівництва телекомпанії.

Керівництво телеканалу не підтримало угоди. Натомість перший віцепрезидент НТКУ Микола Канішевський зняв журналіста Максима Драбка з теми «діяльність Президента», яку Драбок довгий час висвітлював. Канішевський пояснив кореспонденту, що не задоволений якістю його роботи. Ще два кореспонденти — Ігор Грушко та Павло Тирський — взагалі не отримують завдань, а їхні пропозиції щодо тем, які б можна було знімати, відхиляються. Крім того, як повідомляють журналісти, керівництво «Вістей» намагається ставити на зйомки головних політичних тем кореспондентів, які не приєдналися до протесту, зокрема Наталю Мещерську та Тамару Хрущ.

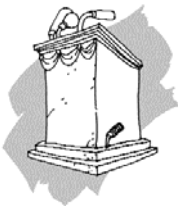
У понеділок керівники Асоціації українських банків, Київської незалежної медіа-профспілки, Інституту масової інформації та Київського юридичного товариства повідомили, що журналістам, які позбавлені роботи внаслідок боротьби проти цензури, буде надана фінансова

допомога. Профспілкою відкрито рахунок для збору благодійної допомоги журналістам (ПС «Київська незалежна медіа-профспілка», р/р 26008013363453 у КМФ АКБ «Укрсоцбанк» м. Києва, МФО 322012, ЗКПО 26385397). Згідно з виробленими правилами, допомога буде одноразовою й надаватиметься лише у ви-

падках, коли ця боротьба носить публічний характер. Натомість журналісти телеканалу «1+1» повідомили, що допомога, яку вони отримують, буде передана родині журналіста, керівника «Громадського радіо» Олександра Кривенка, який загинув більше року тому.

● **Богдан ГДАЛЬ**

ЗНАЙДІТЬ СЕБЕ У СПИСКАХ

Відразу після першого туру виборів стали очевидними масові маніпуляції зі списками виборців — до 10 % громадян так і не змогли проголосувати. На різних рівнях лунали заяви, що списки виборців будуть змінені. Однак Закон про вибори Президента передбачає, що для повторного голосування використовуються ті ж самі списки, які були в першому турі, з урахуванням уточнень, які були внесені до дня виборів. На одинадцятий день після виборів, тобто 11 листопада, підготовлені списки виборців для повторного голосування — ТВК просто розпакували старі списки та зробили з них копії. Додатково включені до цих списків лише особи, яким виповнюється 18 років між 1 та 21 листопада. У такому вигляді списки виборців передаються дільничним виборчим комісіям. У членів ДВК, які прагнуть уточнити списки, є дві можливості: закликати громадян прийти особисто, щоб написати заяви, або звернутися до органів влади, місцевого самоврядування, керівників закладів чи установ, щоб ті подали уточнену інформацію. Запит може бути направлений комісією на вимогу члена комісії, кандидата на пост президента або довіреної особи. Таким чином, від активності саме цих осіб залежатиме, чи будуть уточнені списки виборців до дня повторного голосування. Враховуючи це, рекомендуємо кожному громадянину заздалегідь перевірити наявність свого, правильно написаного (!), прізвища у списках ДВК. Крім того, будь-який громадянин України має право ознайомитися з усім списком виборців. Якщо ви помітите “мертві душі”, зокрема зареєстровані у вашому помешканні, напишіть заяву, що таких осіб із вами не проживає, щоби їхні бюлетені не використалися на користь одного з кандидатів. Обов’язково подайте комісії довідку з ЖЕКу про всіх осіб, зареєстрованих у вашій квартирі. Якщо ж ви не помітите себе в списках у день виборів, маєте право звернутися або до місцевого суду, або ж до ТВК. Пам’ятайте, що кожен голос забезпечує перемогу вашому обранцю.

АБЗАЦОМ

МІЛІЦІЯ ГОТУЄТЬСЯ

У п’ятницю 12 листопада в районі Палацу спорту й Республіканського стадіону столиці зібралася величезна кількість міліціонерів — кілька тисяч осіб. Напередодні представник МВС обіцяв, що під час другого туру правоохоронці не застосовуватимуть бронетранспортерів, водометів та іншої техніки, як це було в ніч із 31 жовтня на 1 листопада. Однак поява в центрі столиці такої кількості правоохоронців за тиждень до 2-го туру виборів викликала інші думки щодо сценаріїв розвитку подій. Як пояснили в Центрі громадських зв’язків МВС, це зустріч міністра внутрішніх справ із дільничними інспекторами. Планувалося, що в ній також візьме участь Віктор Янукович, але він відбув до Криму, де Президент Кучма зустрічався з Президентом Росії Путіним.

“ДОСИТЬ!” ПРОТИ “ПОРИ”

Новостворений командою прем’єра молодіжний рух “Досить!” провів у Києві перед штабом Віктора Ющенка провокативну акцію під назвою “Заспокойтєся!”. Рух “Досить!” створено на протипау громадянській ініціативі “Пора”, яка виступає проти влади. На думку народного депутата Сергія Соболєва, активісти “Досить!” прагнуть спровокувати працівників штабів Ющенка на протидію, тому закликав виборців не піддаватися на провокації.

ЗУСТРІЧ ІЗ КУЧМОЮ І ЯНУКОВИЧЕМ ЗІРВАЛАСЯ

Міністр закордонних справ Польщі Володимир Цімошевич на прес-конференції по приїзді в Київ заявив, що не зміг зустрітися в Києві з прем’єром Віктором Януковичем, адже той “заангажований у передвиборну кампанію”. На те, що йому теж не вдалося зустрітися з Кучмою, Цімошевич сказав: “Я розумію, що Кучма приймає президента Росії. Це не було несподіванкою”. Як відомо, у Києві голова комітету міністрів країн Ради Європи Цімошевич зустрівся з Ющенком, спікером Верховної Ради Литвином та головою Центрвиборчком Ківаловим.

ВИБОРЧІ РОЗБОРКИ

Президент Леонід Кучма звільнив 15 голів районних держадмі-

Фото Ганни Оберської

ністрацій у Полтавській, Сумській, Вінницькій, Львівській, Херсонській, Чернігівській, Тернопільській областях. Як повідомляється на офіційному сайті Верховної Ради, відповідні розпорядження Глави держави підписав після першого туру виборів. Як свідчать результати голосування в першому турі виборів, майже у всіх районах, де зняли голів райдержадміністрацій, зі значною перевагою переміг Віктор Ющенко. З іншого боку, керівник виборчої кампанії Ющенка Олександр Зінченко заявив, що після перемоги на виборах Ющенко створить спеціальну комісію з кадрових питань, яка поновить на роботі працівників, незаконно звільнених за політичними мотивами.

“ЗАБАСТОВКА” ВЛАДИ ПРОТИ ОПОЗИЦІЇ

Віктор Ющенко вважає ініційовану владою “забастовку” на заводах сходу й півдня України 13 листопада, спрямовану проти нього ж, проявом наближення закінчення режиму Кучми—Януковича. “Я жив у Радянському союзі і знаю, коли гуділи свистки на заводах, — це коли пускали по телівізору “Лебедине озеро”, — сказав Ющенко на прес-конференції в Харкові. “Режим не виведе людей на майдан. Вони можуть знайти лише трьох інженерів, які б натиснули на свисток”, — заявив він. Юлія Тимошенко назвала акцію з гудками “індикатором, щоб з’ясувати, які підприємства знаходяться у власності трьох кланів — київського, донецького і дніпропетровського”.

ЗНОВУ “ПРЕСУЮТЬ” СУМСЬКИХ СТУДЕНТІВ

13 листопада в Ковпаківському районному суді Сум засудили шістьох громадян до адмінарешту на 10 діб “за опір міліції”. Ці громадяни в ніч виборів 31 жовтня прийшли під виборчу дільницю № 46 округу № 160, щоб отримати інформацію про результати голосування. Двом громадянам було дозволено увійти до приміщення. Одному з них голова комісії розбив голову, штовхнувши на скляні двері. Потім викликаний наряд міліції погрузив усіх до приватного рейсового автобуса та повіз до райвідділу міліції. Після складання протоколу та декількох годин “відсидки” громадян відпущено, але 12 листопада людей по одному почали забирати з їхніх помешкань і везти до відділку. На судові засідання не пустили ані адвокатів, ані родичів, тому вони зібралися під будівлею суду. Як повідомив юрист Артем Засорін, після того, як судові засідання закінчилися, затриманих посадили в міліцейський “уазик”. Коли він почав виїжджати, його спочатку заблокували студенти. Машина зупинилася. Через декілька хвилин з’явився “Беркут”, близько 20 осіб почали бити кийками і застосовувати сльозогінний газ. Пролилася кров мирних громадян. Врешті, затриманих відвезли в невідомому напрямку. Після цих подій близько тисячі сумчан зібралися на стихійний мітинг на площі Незалежності. Студенти оголосили про початок голодування з вимогою звільнити засуджених і скасувати несправедливий вирок.

ПРЕДСТАВНИК БУША НА НАШИХ ВИБОРАХ

Президент США Джордж Буш призначив відомого сенатора Річарда Лугара своїм особистим представником на другому турі виборів в Україні. У своїй заяві з цього приводу сенатор повідомляє, що головною його місією буде підтримка “вільного і чесного процесу” в ході другого туру українських виборів. Він поінформував, що США, низка європейських країн, а також такі організації, як ОБСЄ і американський “Національний фонд демократії” направляють на другий тур виборів до України декілька тисяч спостерігачів.

ТРОЯНДА ЯК ОЗНАКА ПЕРЕВОРОТУ

16 листопада в рамках заходу “Свободу не спинити!” розпочалася акція “Студенти за мир”, організована студентською молоддю ініціатив “Студентська хвиля”, “Пора” та “Чиста Україна”. Молодь прагне продемонструвати свою толерантність до представників силових структур. Зокрема дівчата-студентки розпочали обхід місць чергування міліцейських нарядів, райвідділи та військові частини, даруючи квіти разом зі зверненням Віктора Ющенка до працівників силових структур із закликом не виконувати злочинних наказів і не воювати з власним народом. Акція тривала у 12 регіонах України.

У Луганську чотирьох студентів-учасників акції “Студенти за мир” було затримано співробітниками Ленінського райвідділу міліції при спробі подарувати правоохоронцям квіти разом зі зверненням Віктора Ющенка до працівників силових структур. Їм інкримінують “заклики до державного перевороту”. В Артемівському райвідділі міліції Луганська також затримано трьох учасників акції. Натомість у Миколаєві чотирьох учасниць акції звинуватили в “забрудненні міста трояндами”.

БРАТИ КЛИЧКИ ЗА ЮЩЕНКА

Брати Віталій і Володимир Клички підтримують на президентських виборах Віктора Ющенка. 16 листопада в прес-клубі “Так!” було продемонстровано відеозвернення Віталія Кличка. Кличко не зміг особисто засвідчити підтримку Ющенку, оскільки перебуває у США, де готується до бою з Денні Вільямсом, який відбудеться 11 грудня.

СПРОТИВ

Напередодні другого туру виборів президента керівники християнських Церков підписали звернення до громадян. Як і перед першим туром, до всіх християн держави, незалежно від конфесійної приналежності, звернулися Предстоятель УПЦ Київського патріархату Патріарх Філарет, Верховний архієпископ УГКЦ кардинал Любомир Гузар, представники РКЦ, єпископ Маркіян Трофім’як, єпископ Церкви християн віри євангельської Михайло Паночко та старший єпископ Української Християнської Євангельської Церкви Леонід Падун. Окрім іншого, церковні авторитети згадали й про велику кількість порушень виборчого законодавства під час проведення першого туру виборів “з боку представників різних гілок влади”. Тому до них апелювали словами апостола Павла, що немає влади не від Бога, а кожен начальник — Божий слуга (Рим. 13:1—7) й несе відповідальність за вчинене зло та

НА ВИБОРАХ ПЕРЕМОЖУТЬ ВІРА І МОЛИТВА

несправедливість. Керівники Церков закликали не брати участі у фальсифікаціях й не чинити тиску на виборців.

Ігумен Євстратій, прес-секретар Київської Патріархії УПЦ КП від імені представників усіх Церков подякував тим християнам, які впродовж тривалого часу моляться за справедливий вибори глави української держави. Керівники християнських конфесій закликали громадян ще активніше діяти в другому турі виборів. Особливу подяку вони висловили молоді, яка зробила все, щоб вибори відбулися справедливо. Водночас наголошувалося, що чимало викладачів й керівників вищих навчальних закладів “нав’язували студентам своє бачення вибору чи карали їх за виявлення твердой громадянської позиції”.

Керівники Церков особливо

наголосили на відповідальності правоохоронців й усіх, хто носить одноструй й охороняє мир і спокій цієї країни. “У будь-якій ситуації залишайтеся охоронцями права й не перетворюйтеся на співучасників неправди”, — звернулися до них, як і до працівників судових органів, які зобов’язані належно кваліфікувати кожне порушення волевиявлення громадян.

Керівник Бюро УГКЦ у м. Київ протоієрей Олекса Петрів зазначив, що такої ревної молитви мільйонів громадян України про справедливість виборів Президента України наша держава ще не знала. Мир, спокій і загальна демократичність виборів у першому турі засвідчили, що ця ревна молитва була почута Господом, відзначив він. Однак перед другим туром виборів предсто-

ятелі Церков закликають своїх вірних використовувати, окрім молитви, ще один євангельський засіб — піст, “щоби подолати демона розбрату, ненависті й неправди”. Протоієрей закликав людей пожертвувати своїми пристрастями до якоїсь їжі чи до предметів заради Божого благословення і заради нашого майбутнього.

На запитання про “ескалацію розколу” в Українській Церкві під час виборів ігумен Євстратій зазначив, що проблема розділення Православної Церкви в Україні не залежить від виборчої кампанії, але в разі справедливих виборів є всі можливості для вирішення цієї проблеми. Зі свого боку, о. Олекса зазначив, що перед виборами спостерігаються не роз’єднаничі, а об’єднаничі тенденції в житті Української Цер-

кви, адже УПЦ КП і УГКЦ сьогодні, як ніколи, зблизилися.

Стосовно дій представників інших конфесій, зокрема УПЦ Московського патріархату, які повномасштабно агітують у проповідях із амвонів і під час організованих політичних “хресних ходів” за провладного кандидата, присутні на прес-конференції ієрархи ще раз нагадали недопустимість жодних агітацій із боку Церкви і заявили, що вони не влаштовуватимуть подібних “хресних ходів”, бо це — ознака “маловихованості в церковних традиціях”, натомість пропонують тільки євангельські засоби перемоги справедливості. З іншого боку, відповідаючи на запитання, чи підтримують Церкви, що звернулися до громадян, громадський спротив, якщо вибори масово сфальсифікуються, ієрархи УПЦ КП і УГКЦ заявили, що громадяни мають конституційне право відстоювати свої інтереси.

● Сторінку підготував **Олександр СОЛОНЕЦЬ**

НЕ МОЖУ МОВЧАТИ

ВІДКРИТИЙ
ЛИСТ МЕРУ
КИЄВА

**Вельмишановний
Олександр Олександровичу!**

Як Вам уже відомо, переважна більшість мешканців столиці проголосувала 31 жовтня за Віктора Ющенка. Цим самим кияни підтвердили своє прагнення до демократичних змін у державі, свою антипатію до влади, стандартами якої є придушення свободи, ошукування мільйонів українців, цинічне зневажання прав людини і громадянина.

Незважаючи на залякування "правоохоронних" органів, їхні поради на кшталт "...проголосуйте — і швидше додому, а то можливі провокації" (влада попереджала про те, що вона приготувала для народу), тисячі й тисячі киян із самого ранку попрямували до виборчих дільниць. Спокійно, гідно несучи в серці сподівання на краще життя, йшли студенти й службовці, люди середнього віку, бабусі й дідуся (з паличкою і валідолом)...

А в цей час до міста прибували потяги з підозрілими особами міцної статури та безцеремонної поведінки, які отримали завдання "відкоригувати" результати виборів Президента України в Києві та області. Ми знаємо, що вони везли із собою, окрім відкріпних талонів і пляшок із горілкою... І це нас насторожує і породжує тривожне відчуття незахищеності перед другим туром виборів.

Вельмишановний Олександр Олександровичу! Ми два терміни підряд обирали Вас мером нашого міста. Разом із високою довірою ми делегували Вам і повноваження захищати спокій, елементарні права мешканців столиці.

Тепер, орієнтуючись на наш вибір, ми сподіваємося на Вашу підтримку в захисті наших конституційних прав.

На запитання: "Якою буде Україна після виборів?" Ви нещодавно відповіли: "Це значною мірою залежатиме від Києва".

І ми, мешканці столиці, напередодні другого туру виборів звертаємося до Вас як до міського голови і людини, якій, упевнені, не байдужа доля України, з проханням захистити нас від протизаконних дій, що мали місце на виборчих дільницях 31 жовтня.

Ми хочемо бути впевнені, що 21 листопада кияни зможуть реалізувати своє право на волевиявлення вільно і спокійно. І що "наша міліція" справді буде нас "захистити та берегти", а не потурати порушникам правопорядку на виборчих дільницях.

Не ставимо своїх прізвищ, ТОМУ ЩО... знаємо можливість кандидата від влади.

● **КИЯНИ**

На душі постійна тривога та гнітюча думка: чи діждемося коли-небудь справедливих виборів? Без провокацій, без брудного піару й підкупу, без насильства.

Електричка мчить швидко, їхати далеко, втома гуде в руках і ногах, у кожній клітинці тіла, а задрімати не можу. Із загального гомону чуо слова:

— Так Ющенко ж явно переміг, а вони підтасували свою Донецчину, Крим, Росію, та й зробили як їм треба. — А тут хіба мало зробили? Я прийшов голосувати, вони мій рік народження в той поставили! — У нас ці вулицю не внесли, люди могли проголосувати! А їх бюлетені мабуть же використали! — А "зеки" за кого голосували? Зрозуміло, що за Януковича. — Але нас більше, ніж олігархів, кучмістів та "зеків"! Чого ж вони так нахабно брешуть про перевагу Януковича? — Щоб ви повірили та злякалися. Та в другому турі за Януковича проголосували. — Не діждуться! Щоб він наших дітей із Путіним у Чечню відправив? Хай сам туди їде.

Комусь стало погано. Гуртом рятували, розмова урвалася. А потім знову:

— Отак же й кінці можна віддати. А Бог питає, за кого голосував! — засміялись і додали: — Од нього ніхто не сховається!

Пора виходити. Іду вулицею, а з дворів люди виходять і так поспішають! Куди? — Засуха збори збирає. Ну, якщо депутат Верховної Ради завітала, треба йти. Зал

ПОРАДА

Однією з помилок, наявність якої дозволила територіальним виборчим комісіям вважати бюлетені недійсними, була відсутність підпису того члена дільничної виборчої комісії, який заповнював бюлетень. У статті 78 **Закону України про вибори Президента України**, яка установлює порядок підрахунку голосів, у частині 26, яка визначає, які бюлетені вважати недійсними, в одному із чотирьох пунктів сказано, що недійсними вважаються бюлетені, "на яких не зазначено прізвища та (або) відсутній підпис члена виборчої комісії, який його видав, або міститься підпис особи, яка не є членом виборчої комісії цієї виборчої дільниці". Вважаю, що слово "або" у даному разі не є вда-

льний, розмова про вибори. Тетяна Володимирівна говорить спокійно, а люди киплять. Репліки з місць, дуже емоційні виступи.

— Ви скажіть, чого сало по 20 грн.? Спитайте цих усіх людей, чи з'їв хтось із них за цей місяць хоч шматочок м'яса в борщі чи в супі?

— Хто держить господарство, той їсть м'ясо, а ринок є ринок.

— Чого нас називають то баранами, то козлами?

РЕПОРТАЖ
ПО ГАРЯЧИХ СЛІДАХ

— Чого скрізь у світі президенти представники корінної нації, а ми не можемо вибрати українця Ющенка?

— А Янукович хіба не українець? — дивується Тетяна Володимирівна.

Вигуки з місць із поправками до біографії Януковича змушують її заспокоювати зал:

— Якби сюди приїхав хтось із ющенківців, то ви б і рота не розкрили! Ющенко — українець? Та він Америці вас продасть! А жінка в нього американка! Приїхала сюди, розбила сім'ю, народила п'ятьох дітей! А він — що він тямить у сільському господарстві, як він ніколи нічого в руках не держав, інтелігент? А Янукович піднявся з низів, а його особисто знаю!

Беру слово, хоч і не хотілось ув'язуватися в цю дискусію. Дякую Тетяні Володи-

Тетяна Оборської

мирівні за все, що вона робить доброго для людей і прошу подумати над тим, із ким поруч вона опинилася. Чому вона не відчуває нашого й свого власного приниження вже тому, що людина, яка мала судимість, претендує на пост Президента, адже закон забороняє таким людям навіть у міліції працювати чи у війську служити. І навіщо на Ющенка бруд лити, люди ж знають біографію його і його дружини. Зал аплодує. А круглолиций молодик біля дверей, як мені потім сказали, син голови місцевого пайового товариства Віталій, ледь на мене з кулаками не кидається:

— На що вона всіх нас троює? Одна така мразь на село і всіх бунтує.

Люди його спиняють, а він не вгає. Доки сама Тетяна Володимирівна не при-

пиняє це виверження люті й ненависті:

— Я боюся війни, — говорить вона тривожно й сумно. — І Кучма може пригледитися у налагодженні стосунків з іншими державами.

У відповідь зал знову гуде. Чути репліку:

— А чого Ви закон порушуєте? Десять днів після виборів агітація заборонена. Але Тетяна Володимирівна уже прощається...

Іду на город. Люди теж коло своїх поряються. Обговорюють збори й повідомляють новину:

— Засуха з матюками повивганяла голів сільрад у Ковалівці, Вінставах і Палянищенцях. Не той процент. Збирається з комісією розбиратися. Справді, за сталінською рекомендацією: важливо не хто голосує, а хто рахує. А зараз вона поїхала на-

ДО УВАГИ ВИБОРЦЯ:
ПЕРЕВІР НАЯВНІСТЬ ПІДПИСУ

лим, оскільки не усуває двозначності: її можна було б усунути, поставивши замість сполучника "або" фразу: "повинні бути як прізвище, так і підпис".

Та оскільки виборчі комісії керуються роз'ясненням, яке усуває двозначність (у розумінні, що обов'язкова наявність як прізвища, так і підпису), то в даному випадку мова про інше. Судячи з принагідних даних, які стосуються виборчих дільниць у Києві (і не думаю, що ця ситуація є інакшою в усій Україні), відсутність підпису на

бюлетені стала підставою для зарахування занадто великої кількості бюлетенів до недійсних. Коли вже при підрахунках голосів член виборчої комісії заявляв, що хоче усунути свою помилку, поставивши свій підпис, така можливість відкидалася з посиланням на закон. Думаю, що усунення такої помилки, при дотриманні всіх інших умов (зокрема визнання членом виборчої комісії, що саме він видав бюлетень, і що він написав своє прізвище на відкриваному корінці бюлетеня), не

відкриває шляху до зловживань. У кількісно невеликих випадках (один-два) відсутність підпису є наслідком звичайної помилки (людина — не автомат): маємо справу з помилкою, а не з задуманою дією. Однак заборона поправити такі помилки відкриває шлях зловми-ним діям: їх можна виявити, установивши, що відносно велика кількість помилок такого роду належить одному й тому ж члену виборчої комісії. Коли заздалегідь відомо, що по даному виборчому окрузі з великою перева-

СІЛЬСЬКІ СХОДИНИ

водити порядок у Пологи, в Дослідницьке, ще й директора, завуча та секретаря школи прихопила. Директор агітувати вміє. Знову, мабуть, буде за Януковича. Бо казав якось: "Усі вони далеко. А до кого я звернусь по допомогу для школи, як не до Засухи".

Одна з учительок пропонувала показувати свої бюлетені начальству, аби знало, що проголосували за Януковича. Чіпляється: вчителі, чортів аєте народ, серед вас те, ви ж мали б бу-

тись і за Януковича, і за всіх "кучмістів", щоб Господь вернув їм розум і щоб вони думали не про владу та гроші, а про свою совість і душу... Я горда за всіх людей в Україні будь-яких національностей, які прагнуть правди і відстоюють її. Ісус Христос казав: "Хай твоє слово буде Так" — "Так", "Ні" — "Ні". Народ сказав "Так!" Ющенку! Народ каже "Ні!" Януковичу. І це — правда. І всі, хто вклоняється Богу в Дусі та в правді, повторять це! Нам буде важко, але: "Устань і йди, твоя віра спасла тебе!" Помілімося разом: "Благослови нас, Господи, Твоїм благословенням, розшир наші межі й можливості, і хай рука Твоя, Господи, буде завжди з нами та захистить нас від зла, щоб не знали ми горя. Амінь".

● **Марія ГАРМАШ**, с. Устимівка Васильківського р-ну на Київщині

ний кан-хування...них від-бирає голоси саме в цього кандидата. Зауважу, що в даному разі Законодавець урівноважив помилку члена виборчої комісії з конституційним правом громадянина. До того ж, виборцеві не повідомляють, що, незалежно від його волі, його голосу не було враховано. Отже, виборець не може звернутися до суду, щоб захистити своє конституційне право. Але після всього сказаного в другому турі президентських виборів виборець має одну реальну можливість: під час одержання виборчого бюлетеня перевіряти наявність підпису на ньому члена виборчої комісії, який видав бюлетень.

● **Василь ЛІСОВИЙ**

за кого вважає потрібним. Вона там одна, ніхто за нею не стежить і відбитки пальців не знімає. Це відомо всім. Але все одно це не означає, що громадянин може піддаватися тиску свого начальника або керівника, тобто збирати підписи за "потрібного" кандидата, а потім проголосувати за "свого". Ні! Ми повинні пам'ятати, що живемо в незалежній державі. Якщо не одна людина, а весь колектив дружно дасть відсіч такому начальнику, та ще й нагадає йому, що той за свій тиск, згідно з законом, може отримати покарання — від звільнення з державної служби до позбавлення волі терміном до 12 років за статтею 157 Кримінального кодексу України, — то боятимуться уже не підлеглі, а їхній начальник.

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС

«Я ГОРДИЙ ТИМ,
ЩО УКРАЇНЕЦЬ
ЗРОДУ»

Розглянувши літературні й музичні твори, подані на Всеукраїнський конкурс юних поетів і композиторів, журі конкурсу в складі: **Миколи Нестерчука (заступник голови), Анатолія Качана, Бориса Списаренка, Віталія Мороза визначило переможців. Голова журі — Василь Василяшко, лауреат літературної премії імені Лесі Українки.**

У жанрі «Поезія», у віковій категорії 7—9 років робіт не надіслано. Серед конкурсанти віком від 10 до 13 років: I місце — **Ткач Ярослава** (Сокирянська ЗОШ, Чернівецька обл.); II місце — **Єпішина Олена** (СШ № 227, м. Київ); III місце — **Дубець Єлизавета** (ЗОШ № 225, м. Київ). Вікова категорія 14—17 років: I місце — **Лісневська Олена** (гімназія м. Новодністровськ Чернівецької обл.); II місце — **Кир'янова Олена** (СЗШ № 180, м. Київ); III місце — **Весна Маруся** (СЗШ № 100, м. Київ).

У жанрі прозово-публіцистичної творчості:

I місце — **Голінбатий Олексій** (Заставнівська ЗОШ, Чернівецька обл.); II місце — **Крестянов Роман** (СЗШ № 120, м. Київ); III місце — **Горощук Надія**, (Києво-Печерський ліцей № 171); **Роєнко Аня** (Києво-Печерський ліцей № 171).

У музичній творчості:

II місце — **Тимофійчук Марина** (Чернівецький державний університет ім. Ю. Федьковича); **Гресь Євгенія**, гімназія № 32, м. Київ.

Спеціальний приз — за значний внесок у розвиток дитячої літературно-мистецької творчості отримала Гладка Зоряна Орестівна, керівник літературної студії «Галиця» Львівської Малої академії.

Заохочувальні премії: Щетініна Олена (Київська національна музична Академія) — за цикл поезій; Щетініна Олександра (Київський національний університет театального мистецтва ім. Карпенка-Карого) — прозовий твір; Іваненко Богдан (Ліцей міжнародних відносин № 151, м. Київ) — вірш; Яринка Черняк (СЗШ № 100, м. Львів) — вірші; Марина Орел (Український гуманітарний ліцей КНУ ім. Тараса Шевченка) — вірші; Філіпенкова Олена (Лінгвістична гімназія, м. Київ) — вірші; Теплицька Лідія (СЗШ № 27, м. Львів) — вірші; Бабакова Тамара (Український гуманітарний ліцей КНУ ім. Тараса Шевченка) — вірші; Романов Олексій (Києво-Печерський ліцей № 171) — вірш; Кравчук Марія (Ліцей міжнародних відносин № 51, м. Київ) — вірші; Ладоненко Марія (СЗШ № 265, м. Київ) — вірші.

III КОНКУРС ЧИТЦІВ
КЛАСИЧНОЇ ТА
СУЧАСНОЇ ПОЕЗІЇ

Журі у складі Л. Кадирової (голова журі), Є. Гулякіної, Л. Гнечної, Б. Списаренка прослухало програми чотирьох учасників конкурсу і в результаті обговорення вирішило надати: I премію — **Копитчак Марії** і **Медведевій Тетяні**; II премію — **Твердохліб Людмилі**; III премію — **Кравцю Сергію**.

ЗВЕРНЕННЯ

Шановні країни!

Ми, депутати Івано-Франківської обласної ради першого демократичного скликання, були обрані вами в 1990 році, коли історія поставила питання про відновлення нашої державності після багатьох століть іноземного панування. Івано-Франківська, як і Львівська й Тернопільська обласні ради народних депутатів, була в перших рядах боротьби за незалежність, за українську державність, за національне відродження краю, свободу та демократію. Ми внесли свій вклад у цю святую справу.

Але розвиток суспільних процесів в Україні показав загрозливу тенденцію втрати основних досягнень того часу. Демократичний принцип — влада народу і для народу — підмінився владою купки олігархів, усе національне, українське витісняється. Це відбувається у культурі й мові, інформаційному просторі й економіці, політиці внутрішній і зовнішній

ПОТРІБНІ ЗМІНИ

13 листопада ц. р. в Івано-Франківську під головуванням Степана Волковецького — голови обласної ради 1992—1998 років, народного депутата України 1—2 скликань, нинішнього голови ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка відбулося зібрання депутатів Івано-Франківської обласної ради першого демократичного скликання за участі депутатів наступних скликань, яке прийняло звернення до країн.

— фактично в усіх областях суспільного життя, Україна стає неукраїнською, ціла низка прийнятих політичних рішень суперечать національним інтересам держави.

За таких обставин ми стверджуємо — потрібні зміни!

Перша хвиля національного відродження України принесла омріяну віками державність. Друга хвиля — має забезпечити нам гідне життя, інтереси кожного громадянина та інтереси держави.

Ми не боїмося тоді, не боїмося й тепер. Тоді проти нас була велика імперія, яку світ назвав «імперією зла», тепер — купка людей, збагачена вкраденими у народу великими грішми.

I тоді, й тепер небезпека від російського шовінізму як зовнішнього, так і внутрішнього є цілком реальною.

I тоді були, й тепер є у державних структурах люди залякані та пристосовані. Хочемо сказати державним службовцям і працівникам правоохоронних органів: ви приймали присягу на вірність народу, на вірність Конституції, а не на вірність западаливим чиновникам. Майте мужність не виконувати незаконних розпоряджень щодо підтримки кандидата від влади. Нам відомі масові факти збору підписів із зобов'язаннями голосувати за провладного кандидата, залякування, погрози звільнення з роботи, спроби відкриття кримінальних

справ, фальсифікація списків виборців і т. ін. Ці факти будуть відомі усім людям. Не ганьбіть себе!

Звертаємося до голови і депутатів діючої обласної Ради: не розривайте демократичних традицій рад попередніх скликань незалежної України, активно впливайте на політичні події, як це робили ми, депутати 1-го скликання, розглядаючи на своїх сесіях політичну ситуацію і даючи їй відповідну оцінку. А де ваша позиція, де ваша оцінка?

Тоді, в кінці 80-их, на початку 90-их років народ, вийшовши на вулиці й площі, продемонстрував свою силу та волю.

Тепер народ свою волю засвідчить голосуванням. Але якщо вона буде зневажена, ми повинні показати й свою силу, готовність вийти на вулиці для масової акції — це буде вирішальне слово народу.

Так, ми своє майбутнє пов'язуємо з іменем **ВІКТОРА ЮЩЕНКА**, і це — наш вибір. Ми перемогли тоді, в 1990—1991 рр., переможемо й тепер!

ДО УВАГИ!

1 грудня 2004 року Всеукраїнське товариство «Просвіта» ім. Тараса Шевченка з нагоди річниці Всеукраїнського референдуму проводить Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Українська мова — Українська держава».

До участі у роботі конференції залучені відомі вчені, науковці, дослідники Міністерств, відомств, вищих навчальних закладів, народні депутати України тощо.

Конференція відбуватиметься в конференц-залі Київського міського будинку вчителя (вул. Володимирська, 57). Початок о 10 годині.

Запрошуємо бажаючих взяти участь у роботі конференції.

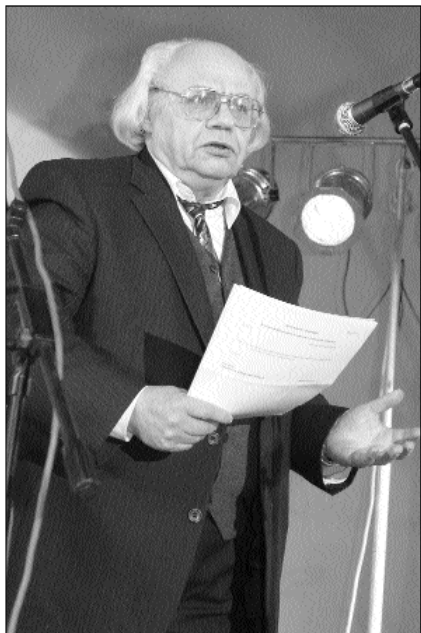
Тел. для довідок: 228-40-50, 229-39-23.

ОБ'ЄДНУЄ НАС ПАМ'ЯТЬ ГЛИБИННА

9 листопада у столичному Будинку кіно відбувся літературно-мистецький вечір до Дня української писемності та мови, організований ВУТ «Просвіта» (ведучий Василь Ілащук, автор сценарію Сергій Архипчук). Виступили яскраві українські митці, представники різних поколінь стилів і жанрів. Після концертної програми відбулося нагородження переможців конкурсів «Я гордий тим, що українець зроду» і конкурсу читців поезії.

Може скластися враження, що ця подія випадає з контексту реалій нашого буття, ніби відзначення свята — явище відособлене, який собі самодостатній бенкет під час... брутального нехтування правом. Правом української мови вільно функціонувати в національному просторі. Правом української нації числити свій вік і вік рідної писемності — не за розповіддю сусідських істориків, на догоду чийсь шовіністичним амбіціям, а від першоджерел.

Просвітянський вечір не окутав глядачів музично-словесною пеленою і не відніс у позахмарний світ самовдоволення. Бо Слово тут було не елеєм, а зброєю. Бо виголошували його поводити українського духу. Як підкреслив Павло Мовчан, голова ВУТ «Просвіта», рано говорити про свято — ми будемо ще святкувати. А нині стоїмо перед вибором.

Іван Драч: «...Мертві душі — мертвий результат.

Хто живий — нехай іде на вибори! Вибири живого — най живе»

Укотре перед українською нацією постає класичне питання: бути чи не бути? І якщо бути, то час нарешті відвоювати вкрадені північним сусідом історичні, культурні терени й гідно та сміливо виголосити всьому світові: ми — нація, яка знає і пам'ятає власне коріння!

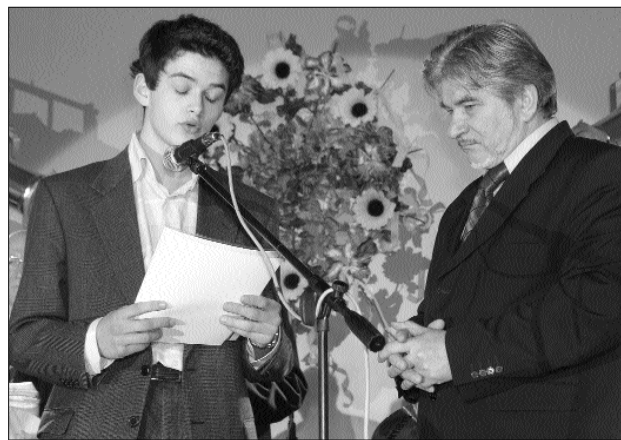
• Фоторепортаж **Лесі ТКАЧ** та **Ганни ОБОРСЬКОЇ**

Тетяна Горобець і Тарас Петриненко: «Ми мудра і древня нація — не дамо перетворити себе на

Гість із Волині — бард Олександр Смик: «Нам потрібен апостол, Ми готові до битви»

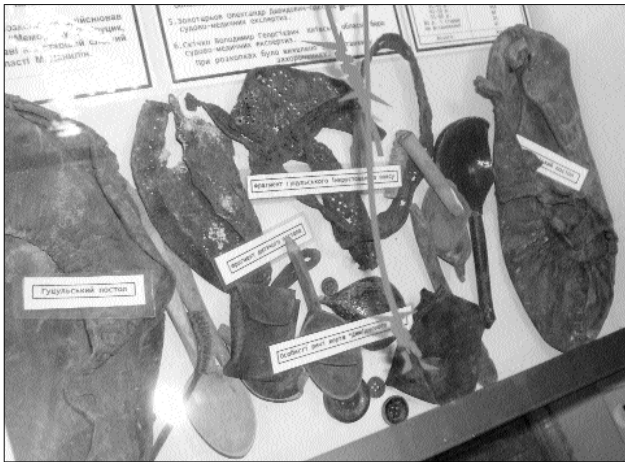
Власний вірш читає один із переможців конкурсу Богдан Іваненко

Пісні українського ретро виконує Дарина Мамай, наймолодша з артистичної династії Сумських

У Биківні розстріляно близько 100 тисяч осіб

Речі з розкопок у Дем'яновому Лазі Івано-Франківської

Фотодокументи, за якими тисячі убійних голодом

“МЕМОРІАЛ”

Минулого року в Україні вдалося, нарешті, на державному рівні провести заходи з нагоди 70-річчя подій, під час яких загинули мільйони осіб, переважно селян — од немовлят до дідів. Харків, Одеса, Львів, Івано-Франківськ, сотні великих і маленьких міст і сіл заходу, сходу, півдня й півночі чи не вперше в єдиному пориві скорботної пам'яті запалили свічки по убійних батьках, дітях, просто людях, котрі хотіли жити на цій землі як дбайливі й люблячі господарі... Цього року на Михайлівській площі столиці, в тисячах храмів України, Канади, США, Австралії, Німеччини, Бельгії тощо знову лунали християнські панакхиди по жертвах комуністичних репресій, які йшли в небуття невідспіваними Церквою і неоплаканими рідними. Мільйони наших предків, часто навіть непохованих або десятками скинутих у річки, прагнуть упокоєння душ через наше молитовне єднання і заступництво.

З іншого боку, є чимало людей, які, за міжнародним правом, мають нести кримінальну відповідальність за геноцид, злочин проти людства, якому немає “терміну давності”. Про це з-поміж інших говорить голова київського відділення товариства “Меморіал”, народний депутат України 2-го скликання, юрист **Роман КРУЦИК**.

— Чому саме Ви, Романе Миколайовичу, займаєтесь темою репресій і голодомору?

— Я почав досліджувати ці теми ще в 1989 р., коли тільки створювалися “Меморіали” по регіонах. Після створення такого осередку в Івано-Франківську мене обрали його головою, й у вересні 1989 року ми зробили перші розкопки на місці масового знищення українців — у Дем'яновому Лазі. Протягом 40 днів знайшли 254 жертви, з них 160 жінок. Це був початок великої дослідницької справи. Хоча історію я цікавився здавна, був пов'язаний з Гельсінською Спілкою, з дисидентським рухом.

— З якою метою Ви створили 2000 року в столиці експозицію “Забуттю не підлягає — хроніка комуністичних інквізицій”?

— У нашій історії московськими колонізаторами закладено дуже багато історично-політичних міфів, які призводять до протистояння в суспільстві. На жаль, у більшості шкіл і вищих навчальних закладів користу-

ються підручниками саме з цими міфами. Тому постала ідея створити експозицію, де б правдиво, на основі документів, наукових висновків, статистики показати історію тоталітарної радянської епохи. Ця виставка визнана Міністерством освіти й науки, адже є документальною без жодних наших дописувань — навіть на основі свідчень очевидців.

злочинам. Мала бути створена відповідна державна комісія, повинен вестися облік сотень місць масових поховань жертв репресій, багато з яких досі не відкриті й не досліджені. Урешті, мусять відкрити кримінальні справи за цими злочинами, провести слідство. Тоді б з'явився державний офіційний документ, який би засудив злочини. Натомість, у

виконували свій обов'язок”.

— Іх треба ув'язнювати?

— Звичайно. За відповідними кримінальними статтями. Адже те, що вони робили, — це злочин проти людства, на який не поширюється термін давності. Ми ратифікували ряд відповідних міжнародно-правових актів. Однак Верховна Рада тільки прийняла звернення до народу стосовно голодоморузамість

піхи, потекли б ріки крові.

На іншому стенді побачите вказівку Сталіна про те, скільки розстріляти в кожній республіці. Український РСР дали план у 36 тисяч розстріляних — це найбільша “квота”. Потім місцеві обкоми звернулися до Москви, щоб збільшити їм план розстрілу, і український НКВД просить збільшити розстріли загалом по Україні на 30

теку, де з-поміж інших матеріалів знайдете 30 томів дослідницьких матеріалів спеціальної комісії Конгресу США, яка протягом 5 років збирала ці документи з усього світу.

— Чим, пане Романе, це займається “Меморіал”?

— Облаштуванням місць масових репресій, ушануванням пам'яті репресованих. У 2001 р. уряд Ющенка видав постанову про створення заповідника в Биківні, де знищили понад 100 тисяч осіб, але вже наступні уряди вперто не хочуть виконувати цю постанову й не проводиться робота на державному рівні з ушанування пам'яті цих людей. З іншого боку, “Меморіалу” часто заважають працювати: не раз уже хотіли забрати відремонтоване нами приміщення, тягали по судах...

До речі, ми видали плакатну версію експозиції для Канади, США, інших країн, для усіх регіонів України, де є музеї й вищі навчальні заклади (750 комплектів українськомовних і 150 — англійською). Видали диск із матеріалами експозиції з текстовими поясненнями чотирма мовами.

— Як рухається справа зі встановленням монумента жертвам голодомору?

— Домоглися, що влада прийняла рішення про спорудження меморіального комплексу жертвам голодомору й політичних репресій по вул. Трьохсвятительській. Пройшов конкурс на кращий монумент пам'яті жертвам голодомору, прийнято проєкт, виділено приміщення для музею, але реально нічого не робиться. Виселення з того приміщення не відбувається, ремонтних робіт теж не проводиться. Усе залишилося на папері. Зараз ми працюємо над створенням нової експозиції під назвою “Народна війна”. У період із 1921 р. до 1932 р. в Україні діяло 1800 повстанських загонів, які протистояли колонізації України московськими більшовиками. Цей період історії не широко висвітлений. Хочемо видати також плакатний варіант цієї експозиції, розповсюдити по краєзнавчих музеях і вищих навчальних закладах. На цій героїчній боротьбі, коли звільнилися від окупантів цілі села й райони, творилися самостійні республіки, були тисячі й тисячі героїв, про яких мусять знати молодь, потрібно виховувати нащадків.

Підготував
Олександр СОЛОНЕЦЬ
Фото Ганни **ОБОРСЬКОЇ**

28 листопада — День пам'яті жертв голодомору та політичних репресій. “Ми ще не виконали свого обов'язку перед мільйонами жертв геноциду. Ми мусимо згадати їх усіх поіменно, впорядкувати їхні могили, збудувати меморіали, навчити себе й наших дітей приходити до них. Мовчання на цих могилах засвідчить шану та жалобу лише після того, як Україна на повний голос перед усім світом заговорить про трагедію Голодомору”. Ці слова Віктора Ющенка будуть актуальними ще не одне десятиліття.

— Наскільки ефективна й популярна ця експозиція?

— Минулого року, за журналом відвідувань, ми провели екскурсії для 8700 старшокласників і студентів освітніх закладів Києва. Часину давності”. Про це з-поміж інших говорить голова київського відділення товариства “Меморіал”, народний депутат України 2-го скликання, юрист **Роман КРУЦИК**.

Після екскурсії переглядають також документальний фільм (маємо 600 відеофільмів на тематичні розділи виставки).

Інколи я сам виступаю в ролі екскурсовода для дітей. Маю змогу спостерігати за гарячими враженнями, спілкуватися, дискутувати. Групи учнів із різних шкіл у кінці огляду поставили одне запитання: “Чому ж так нищили Україну й усе українське?”

— З'являється все більше наукових і публіцистичних праць про репресії і голодомори в Україні, на міждержавному рівні вже говорять про них... Чого ще хоче “Меморіал”?

— Насамперед, хочемо, щоб наша влада дала оцінку, політичну, історичну й правову, цьому тоталітарному минулому. Бодай так, як це зроблено поляками, прибалтами тощо. На державному рівні ще не дали оцінки цим

нас державні діячі намагаються провести проєкт політичної та історичної амнезії, реабілітувати наше комуністичне минуле. Ми не можемо розвиватися політично саме через те, що досі офіційно не засудили злочинів попереднього режиму. Як можна заспокоїтися, якщо в законі про соціальний статус ветеранів війни існує 17-та стаття, де легітимізована така категорія населення і “ветеранів”, як винищувальні батальйони. Цим людям продовжений термін воєнних дій до 1952 року і надана відповідна висока пенсія. Скажіть, кого можна було вбивати до 1952 року? Таких категорій немає в законодавстві ні Росії, ні Білорусі. Тому колишні чекісти-смершівці правдами й неправдами йдуть в Україну, яку вони нищили, бо тут їм дадуть високу пенсію та безліч пільг. Натомість, ті, хто воював з окупантами за незалежність України і яких залишилося живими дуже мало, не мають ані статусу ветеранів війни, ані нормальної пенсії і часто змушені працювати, щоб забезпечувати катам гарне життя.

— Треба засудити систему, режим чи конкретних осіб, виконавців злочинів?

— І систему, і конкретних осіб. Відомі прізвища багатьох, хто розстрілював і вбивав невинних. Парадоксально, але в мене є виписка військової прокуратури щодо тих, хто розстрілював людей в Биківні біля Києва, де зазначається, що цих злочинців не можна судити, бо “вони

того, щоб прийняти окремий Закон, де б голодомор визнавася геноцидом проти українського народу. Якщо ВР прийме цей Закон, тоді вступає в дію Конвенція 1956 року про незастосування терміну давності щодо злочинів проти людства, й Генпрокуратура буде змушена порушити кримінальну справу, провести розслідування, і тоді вже матеріали слідства підуть в ООН для визнання голодомору 1932—1933 рр. геноцидом, злочиним проти людства. Ми ж маємо тільки заяву ООН від 25-ти держав, написану під диктовку Росії, де голодомор зведений до звичайного порушення прав людини.

— Які документи вашої експозиції, пане Романе, найбільш невідомі?

— Бачите, ось під Актом проголошення незалежності документ Президії Чернігівської обласної ради народних депутатів. Це проєкт постанови, підготовлений за півроку до ГКЧП, де йдеться про те, щоб зупинити дію Конституції УРСР на території області, заборонити всі партії, крім ВЛКСМ і КПРС, за списком, підготовленим обласним КГБ, провести арешти всіх лідерів (Рух, ТУМ, УРП, “Пласт” тощо) громадського життя. Такі документи були в кожній області, і якби ГКЧП мав ус-

тисяч осіб.

Ось стелажи, що ілюструють період між 1934 і 1938 роками. Було репресовано до 5,5 мільйонів українців. Є звіт капітана Матвеева про те, що він уже розстріляв особисто 1111 осіб і просить за це відпустку (це коли в Сандармох везли нашу інтелігенцію). Є документи з розкопок у Дем'яновому Лазі Івано-Франківської області. Ось черепи людей, де є 6 кульових отворів, а в грудних клітках — отвори від чотиригранного багнета, що був тоді на озброєнні тільки в радянській армії. Ось бойківські гуцульські постолі, знайдені під час розкопок, дитячий одяг. Є висновки експертизи, злочин доведено — 524 жертви.

На іншому стелажі документи про організацію спецшкіл у Києві, Харкові, Москві та інших містах, де вчили західного діалекту, одягали у форму УПА і відправляли на захід чинити терор, убивати людей. Ось фото однієї з таких груп під керівництвом полковника Захарова. За документами радянських спецслужб, уже на 20 червня 1945 р. у західних областях України під виглядом “бандерівців” діяло 154 провокаційні групи чисельністю 1783 особи...

Маємо унікальну бібліо-

Картини з художньої виставки, присвячені Голодомору 1932—1933 рр. (відбулася в 2003 році в Українському домі). Фото Богдана Гдалья

ДІАСПОРА

XX століття з певністю можна віднести до найкривавіших в історії людства. Науково-технічний поступ дозволив запустити в серійне виробництво страшні технології, що стали призвідниками смерті мільйонів мирних мешканців планети Земля.

Не злічити жертв нашого народу, що загинули в роки Громадянської війни, розв'язаної більшовиками в двадцятих роках минулого століття, одразу після загарбання України російськими більшовицькими інтервентами. Вміло нацьковуючи брата на брата, сина на батька, комуністи вбивали смертоносний клин у єдність нації. А що вже говорити про трагедію Другої світової війни, де українцям довелося бути постачальниками гарматного м'яса для окупантів як німецьких, так і радянських. Сталін і його оточення ніколи не пробачили українцям того, що вони зі зброєю в руках захищали рідну землю від більшовицької навали. І знову полилися ріки крові кращих синів і дочок, і знову ешелони покотилися до далекого Сибіру та в Заполярний край.

Традиційно у другій половині вересня в околицях Чикаго, в мальовничій місцевості Блумінгдейл, відбувається вшанування пам'яті жертв українського Голодомору 1932—1933 років. Цьогоріч тут, як завжди, зібралася численна громада. Сюди з'їхалися представники Генерального консульства, духовенства, громадсько-політичних та культурно-освітніх діячів, представники всіх хвиль української ді-

Одні нації та народності зазнали більших втрат, інші — менших. Рахунок людських втрат XX століття вимірюється мільйонами життів. Кривава різня, яку вчинили турки-мусульмани над вірменами-християнами в 1915 році, коштувала життя не одному мільйону вірмен. Шість мільйонів євреїв загинуло під час Другої світової війни. Під час Культурної революції шістдесятих років мільйони китайців було фізично знищено комуністичним диктатором Мао Цзе Дунем. Два мільйони камбоджійців у сімдесятих роках минулого століття було закатовано комуністичним режимом Пол Пота і Йєнг Сарі. Однак пальма першості серед злочинців XX століття належить комуністичному вождю Радянського Союзу — Йосипу Сталіну. Кількість його жертв налічує десятки мільйонів. Одні загинули в полум'ї Громадянської війни, другі — в роки колективізації, треті — в період індустріалізації, четверті — під час боротьби з “ворогами народу”, а п'яті — в пожарищі Другої світової війни. І тут ми впритул підходимо до українського питання, яке завжди є каменем спотикання для сповідників комуністичної ідеології. Цим ортодоксальним людиноненавистником годі визнати, що кожен третій убитий — українець. А лівова частка жертв припадає на три Голодомори (1921—1922 рр., 1932—1933 рр. та 1948 р.), що були штучно створені більшовицькою владою і забрали з білого світу понад п'ятнадцять мільйонів безневинних мирних українських грекочесів.

ЧИКАГО Й НАШІ ІНТЕРЕСИ

аспори Чикаго та околиць. Після жалобної панахиди в храмі святого Андрія, відправленої священниками всіх українських конфесій, відбувся мітинг, присвячений пам'яті жертв Голодомору.

Першому слово було надане американському конгресменові Генрі Гайду, який понад двадцять п'ять років засідає на Капітолійському пагорбі. “Український Голодомор є однією з найбільших трагедій людства, що забрав життя мільйонів українців. Цей злочин на сумлінні радянського комуністичного режиму, який приніс багато горя людству. Голодомор 1932—1933 років не був результатом неврожаю, він був штучно створений комуністичною системою”, — зазначив промовець.

У виступі Голови Фондації Укра-

їнського Голодомору Миколи Міщенка наголос був зроблений на діяльності очолюваної ним організації та аналізі її справ. Він закликав до активнішої співпраці представників усіх гілок української еміграції, зокрема підкреслив, що залучення молоді дозволить зберегти добрі традиції Фондації.

Генеральний консул України в Чикаго Борис Базилевський висловив безмежну вдячність українській діаспорі за збереження пам'яті про страшну національну трагедію минулого століття та безстрашну самовіддану боротьбу за Незалежність України.

Після виступу конгресмена Генрі Гайда я попросив його відповісти на декілька запитань, які напевно зацікавлять читачів.

— **Звідкіля Ви дізналися про**

трагедію українського народу — Голодомор 1932—1933 років?

— Усе почалося багато років тому, коли я зацікавився історією Радянського Союзу і Близького Сходу. Мені потрапили до рук документальні матеріали про колективізацію та індустріалізацію СРСР, які виходили на Заході. Я прочитав надзвичайно багато документальних фактів, до яких мав доступ, і був спантеличений тим фактом, що кількість жертв, за різноманітними джерелами, коливалася від п'яти до тридцяти мільйонів осіб. Я глибоко переконаний у тому, що Голодомор в Україні належить до найбрутальніших злочинів XX століття, а кількість жертв перевищує десять мільйонів осіб.

— **У якому напрямку ведеться робота в американському**

Конгресі з приводу інформування світової громадськості про трагедію українського народу?

— Серед конгресменів є такі, які часто відвідують Київ та інші міста України і зустрічаються з істориками та політиками держави, збираючи інформацію про цю трагедію. Їх ознайомлюють із архівними документами, вони відвідують регіони, що зазнали найбільших людських втрат. Ми намагаємося аналітично опрацювати цю інформацію.

— **Трагедія євреїв — Голокост, що мав місце під час Другої світової, визнаний Геноцидом єврейського народу. Що необхідно зробити, щоб Голодомор 1932—1933 років був визнаний як Геноцид української нації?**

— На жаль, інформація про український Голодомор недостатньо висвітлювалася на Заході у зв'язку з відсутністю українського лобі серед представників адміністрацій впливових держав світу. Поряд із цим, час, що відділяє нас від тих жакливих подій тридцятих років минулого століття, притуплює увагу сучасників, що живуть у вирі сьогоднішніх проблем. Та цей злочин не підлягає забуттю та прощенню. Зі свого боку я можу заявити, що докладу всіх зусиль, щоб і надалі відстоювати інтереси українців в американському Конгресі, та зроблю все від мене залежне, щоб цей злочин проти української нації був визнаний як Геноцид українського народу.

● **Володимир ПАВЕЛЧАК,**
Чикаго

ДОСЛІДНИКИ

Усі держави, які забезпечують гідне вшанування померлих мученицькою смертю співвітчизників і піклуються про те, щоб до свідомості кожного громадянина, передусім, молоді, дійшла правда про причини й наслідки національних трагедій, щоб були оприлюднені імена всіх жертв і їхніх катів, — такі держави дбають про те, щоб не переривався зв'язок поколінь, щоб суспільство ставало більш консолідованим.

Досі не створено фінансованого з держбюджету Інституту дослідження геноциду українського народу, не споруджено меморіального комплексу жертвам голодомору. Держава не організувала широкої просвітницької роботи: не створюються тематичні документальні й художні фільми, не видаються книги, які б мусили бути в кожній університетській і шкільній бібліотеці. Незважаючи на те, що весь цивілізований світ уже готовий визнати (а деякі країни вже визнали) цей голодомор актом геноциду української нації, у самій Україні ще немає неупередженого обговорення теми і досі псевдовчені стверджують, що голод тридцятих

ПАМ'ЯТАЙМО, ЩОБ НЕ ПОВТОРИЛОСЯ!

років виник унаслідок збігу об'єктивних обставин (отож, винних у ньому немає та бути не може).

У зв'язку з такою ситуацією 1992 року було створено Асоціацію дослідників голодоморів в Україні — всеукраїнську національно-культурну просвітницьку громадську організацію, що об'єднує науковців, письменників, журналістів і простих громадян, які вивчають історію голодоморів в Україні і сприяють ушануванню їхніх жертв.

Одним зі структурних підрозділів Асоціації є Луганська обласна філія, яка розпочала свою діяльність 2003 року. За попереднім аналізом архівних матеріалів, за вісім місяців 1932—1933 років кількість населення на території нашої області зменшилася на 20—25 відсотків.

Серед завдань луганського осередку — пошук місць масових поховань померлих голодною смертю і встановлення пам'ятних знаків на цих могилах. Такі пам'ят-

ні знаки у вигляді христів уже встановлено на Луганщині в райцентрах Сватове, Новоайдар, у селах Бараниківка Біловодського району і Можняківка Новопсковського району. На превеликий жаль, вже мало хто пам'ятає, де знаходяться колективні могили, в які щодня скидали мертвих і напівмертвих людей. Наш обов'язок як перед померлими, так і перед тими, хто прийде нам на зміну, — ушанувати предків так, як це роблять висококультурні нації.

Один із членів Асоціації — Олексій Погорілий із села Проїждже Старобільського району, що на Луганщині. Він уже п'ятнадцять років досліджує історію свого села, збирає спогади односельців про жакливі тридцять роки. За його підрахунками, у Проїжджому під час голодомору 1932—1933 років померло 384 дітей і дорослих. Чорна біда не обминула жодної хати, і скрупульозний краєзнавець відновив імена майже всіх помер-

лих (бувало, що люди, в котрих “червоні бригади” вигребли всі продукти, вмирали цілими сім'ями), а також імена місцевих організаторів державного терору; зафіксував на папері розповіді очевидців про те, як відбувалося “розкуркулення” та колективізація і як висилали на Соловки або на “ярки”, що далі від села, “куркулів” і “підкуркулених” (насправді — чесних і працюючих хліборобів), про те, як виживали, кинуті напризволяще серед зими голодні люди, а дехто з божевільня вдавався до людодійства.

Зі слів оповідачів Олексій Погорілий дізнався, де ховали опухлих від голоду людей. Це було на цвинтарі, який тепер називають старим, бо там уже нікого не ховали. Те місце, недоглянуте упродовж довгих десятиліть, поросло бур'янами і так би й було забутим, якби не місцевий ентузіаст...

За ініціативою Олексія Михайловича на місці масового поховання померлих від голоду встановлено пам'ятний знак. Він символічний: кам'яні котки стояли раніше на кожному подвір'ї і ще з трипільських часів використовувалися як знаряддя хліборобської праці. На камені —

хрест і чавунна табличка з написом: “384 проїжджанам, які загинули від голодомору 1932—1933 рр. Вічна вам пам'ять. Односельці. 2004 р.”.

Символічно, що недавнє освячення пам'ятного знака і хреста, а також поминальну панахиду провели священники одразу трьох конфесій — Українських Православних Церков Київського і Московського патріархатів, а також Української Греко-Католицької Церкви. Свідок голодомору Надія Федорівна Слюсар (1919 р. н.) пригадала, як на її очах люди пухли і вмирали на ходу, як вишукували траву, ловили собак, кішок і щурів і тими стравами годували зголоднілих дітей. Надія Федорівна побачила всім присутнім, щоб така трагедія ніколи не повторилася.

Подумалося: якщо в кожному селі знайдеться такий Олексій Погорілий та інші ентузіасты, то наша молодь не відлучатиметься від власної історії, зберігатиметься спадкоємність поколінь, й українці духовно відродяться.

● **Ірина МАГРИЦЬКА,**
голова Луганської обласної філії Асоціації дослідників голодоморів в Україні

ПОЗИЦІЯ

Шановні наші батьки, дідуся та бабусі!

Ми звертаємося до вас. Допоможіть нам створити вільну й незалежну державу. Ми — майбутнє України. Не дозволяйте нам ставати рабами у власній країні, працювати на нашу владу й заробляти гроші для неї, а не для вашої благополучної старості, забезпеченого майбутнього наших дітей.

Невже ви вважаєте, що людина, яка сиділа за ґратами, мала судимості (навіть якщо їх скасовано), може справедливо керувати країною? Зрозумійте, що серце за ґратами черстве, а зв'язки залишаються, незалежно від бажання людини.

Ви вважаєте, що ця людина знає, як дістається шматок хліба? Але запитайте себе про те, які засоби він використовує для цього.

Як ви вважаєте, чому він прямо не скаже про свої судимості, якщо такий чесний? Кажуть, що це — помилка молодості. Але скажіть нам, невже людина в 17 років не відповідає за свої вчинки? Чи йому не було чим зайнятися у цьому віці? Адже більшість із нас у цей вік здобуває освіту або захищає честь рідної країни.

Ми не хочемо топтатися на місці, хочемо нових ліберальних ідей і втілення їх у життя. Нам набридло дивитися на інші країни і знати, що там добре, а у нас — ні. Ми прагнемо, щоб у нас було краще, ніж у когось.

Ющенко — це нові ідеї, це — крок уперед! А Янукович — це не тільки стояння на місці, але й дуже великий крок назад. Ми вже згадали 10 років, навіщо гаяти ще стільки ж? Адже Ющенко, може, не через 5, але через 10 років введе нас на один рівень із провідними державами. Якщо він прийде до влади, то нам (вашим дітям) буде збережена освіта не за хабарі, а за ті

НЕ ЗРАДЬТЕ МАЙБУТНЄ!

знання, які ми маємо.

Якщо ми оберемо Ющенка президентом, то всі, хто підробляв документи і крав робочі місця у справжніх спеціалістів, більше не зможуть цього робити. І всі кваліфіковані спеціалісти зможуть працювати за фахом у власній країні та будуть з гідністю оцінені.

Подивіться, яка гарна, велика, міцна сім'я в Ющенка. Невже це не чудово? Він гарний батько для своєї сім'ї. І тому стане гідним президентом для нашої країни.

Якщо росіяни вважають, що при владі Януковича введуть другою мовою російську, то вони помиляються. Бо навіть сам спікер Державної Думи сказав, що до виборів про це говорять багато, після них говоритимуть менше, а згодом зовсім забудуть.

Ви тільки поміркуйте — тільки в державах-колоніях, де історично так склалося, що в країні дві державні мови, розмовляють ними. Так невже наша країна є чи була колонією? Чому ми не можемо розмов-

ляти у своїй країні рідною мовою?

Моя подруга народилась у Росії. Але вона розуміє, що живе в Україні, і тому розмовляє державною мовою цієї країни.

Ми з нею опинилися в такому

становищі, що за те, що ми розмовляємо українською мовою, нас дискримінують. Тож подумайте, будь ласка, що буде, якщо Янукович прийде до влади, адже подивіться, що зараз коїться! Він уже майже довів країну до інфляції, а що ж буде потім?!

Кажуть, що коли Ющенко прийде до влади, то людей в Україні поділять на 3 сорти. Не вірте цьому. Це брудні наклепи його опонента. Хіба ви чули таке від Ющенка або від його оточення?

Ми звертаємося до вас, тому що хочемо показати вам дійсність та попросити вас дати шанс майбутньому нашої країни.

Ми пишемо цей лист анонімно лише з тієї причини, що боїмося Януковича та його оточення (він дуже часто каже такі слова: "Як-

що я прийду до влади, то полетять голови!").

● **Олександра та Ольга,**
м. Херсон
Фото **Ганни ОБОРСЬКОЇ**

ДЕЩО ПРО «Я», ПРОСТИТУЦІЮ І ГАРМАТНЕ М'ЯСО

У той час, як студенти, які виступають на підтримку Ющенка, піддаються шаленому тиску й переслідуванню із боку адміністрації луганських внз та представників силових структур, їх однокурсники-опоненти, задіяні в агітації за Януковича, взагалі забувають дорогу до свого навчального закладу. Так, заступник керівника Луганського виборчого штабу Януковича Андрій Бодров, який виконує функції здійснення провокацій та зри публічних заходів на підтримку Ющенка, переконаний, що відвідувати внз (а він зарахований студентом Центру перепідготовки управлінських кадрів Східноукраїнського національного університету) зайве, адже "Янукович вирішує все!". З рік навчання Бодров відвідував навчальний заклад аж протягом тижня, решту ж часу, очевидно, був зайнятий брудними виборчими технологіями. Він не з'явився навіть на сесію, і тепер деякі викладачі, хто не погодився поставити екзамен за гроші, зазнають тиску і погроз через свою відмову поставити оцінку заочно і "заднім числом".

Для порівняння: 7 студентів Луганського національного аграрного університету, які відкрито заявили про свою підтримку Віктора Ющенка, відраховані за "невиконання навчального плану". До речі, більшість із них — одні з кращих студентів ЛНАУ. Студентів Східноукраїнського університету, його Рубіжанської та Северодонецької філій, Української інженерно-педагогічної академії ледь не щодня відвідують працівники міліції та СБУ, лякаючи страшними наслідками їх проющенківської діяльності. Перед поїздом на Студентське віче, що відбулося 16 жовтня в Києві, працівники силових структур узагалі розродилися геніальною версією, яку насаджували потенційним учасникам заходу та їхнім батькам: нібито дівчат везуть до Києва, щоб продати до борделів, а хлопців — для використання в якості гарматного м'яса й здійснення терактів. Як з'ясувалося, у деяких випадках за правоохоронців себе видавали працівники місцевого штабу Януковича. За фактом переслідувань подано заяву до прокуратури.

● **Луганська обласна ініціатива "Студентська хвиля" й моніторинговий комітет "Студент обирає вільно!"**

ОРГАНІЗАЦІЯ

"Пласт" — Національна скаутська організація України — активно пропагує та поширює свої програми активного відпочинку молоді. Цього року в літніх наметових таборах із навчально-виховними програмами, розробленими на основі 92-річного досвіду діяльності організації, взяло участь понад 10 тисяч осіб. Вони проводилися по всій Україні (в 21 області й АР Крим). Ці табори стають чимраз популярнішими серед дітей та молоді. Проте вперше вони охопили таку велику кількість молодих людей. Можна стверджувати, що цього року "Пласт" масово запровадив в Україні нову форму літ-

навчальних заходів. Серед цьогорічних таборів особливо заслуговують уваги всеукраїнські спеціалізовані табори: спортивний, морський, етнографічний, військово-патріотичний, історико-культурологічний, мистецький, мандрівний, кінний табори, табір із повітроплавання, табори з лідерською тематикою тощо, — які мають на меті популяризувати різні напрямки активного відпочинку. За підтримки Червоного Хреста Баварії "Пласт" мав можливість оздоровити в Німеччині кілька груп дітей-сиріт. Було організовано поїздки дітей на відпочинок до Польщі, Росії, Великої Британії, США.

Фахівці Інституту проблем виховання АПН України, які відвідали табори "Пласту", констатували їх високу виховну й методичну якість і пер-

ПО ЗДОРОВ'Я — ДО «ПЛАСТУ»

"Пласт" України поширює нову форму літнього оздоровлення дітей — навчальні наметові табори. Влітку 2004 року в них було оздоровлено понад 10 тисяч дітей.

нього відпочинку дітей і молоді.

У 2004 році в рамках програм літнього оздоровлення дітей та юнацтва "Знай і люби Україну", "Вперед і вгору", "Я можу!" "Пласт" організував і провів 91 наметовий табір, а також інші проекти і заходи, в яких взяли участь понад 10 тис. дітей з України та української діаспори. На оздоровлення дітей організацією залучено до 0,5 млн. позабюджетних коштів, підготовкою і проведенням займалися кілька тисяч волонтерів. За словами голови крайової "пластової" старшини Оксани Заліпської, вартість оздоровлення 10 тисяч дітей за державними розцінками становить понад 3 млн. грн. Попри те, на всі свої програми протягом року організація отримала лише 180 тис. грн. бюджетних коштів від Міністерства у справах сім'ї та молоді. Але, незважаючи на брак фінансування, "Пласт" щороку збільшує кількість всеукраїнських і регіональних заходів для дітей та молоді.

Протягом літа волонтерами місцевих та обласних осередків "Пласту" було проведено дитячі мистецькі фестивалі "Дитячі мрії", "Зоряний вітер", зліт "Королівство дітей", багато виховних і

спективність пластових методик виховання. На підсумковій прес-конференції в УНІАН керівники "Пласту" зазначили, що в організації діти не лише відпочивають, а й загартовують волю та виховують у собі позитивні якості характеру. Також вони підкреслили, що широке залучення громадськості до процесу виховання молоді через дитячі й молодіжні організації має бути важливою складовою державної молодіжної політики.

● **Сергій ЛЕТЕНКО**

КОНКУРС

СВІТ І ОСОБИСТІСТЬ

Всеукраїнське жіноче товариство імені Олени Теліги та Київський міжнародний фестиваль документальних і науково-популярних фільмів "КІНОЛІТОПИС" оголошують Перший всеукраїнський фото-відеоконкурс "СВІТ І ОСОБИСТІСТЬ" у рамках Міжнародного фестивалю документального та науково-популярного кіно "КІНОЛІТОПИС—2005" з метою: виявити ставлення молоді до сучасного життя та популярних особистостей у регіонах; зрозуміти, що хвилює сучасних підлітків і молодь; дізнатися про цінності, які сповідує сучасна молодь; досягнути погляд сучасної молоді на проблеми життя та довкілля.

КОНКУРС ПРОВОДИТЬСЯ З 15 ЛИСТОПАДА 2004 Р. ДО 31 СІЧНЯ 2005 Р.

Щодо конкурсних умов, то оргкомітет, який очолює Лариса Єфименко, президент Київського міжнародного фестивалю документальних і науково-популярних фільмів "КІНОЛІТОПИС—2005", повідомляє, що учасники віком від 15 до 35 років повинні надіслати світлин розміром 13х18 см (не більше ніж 3 сюжети) та відеофільми тривалістю до 30 хвилин у будь-якому форматі (SVHS, VHS, DVD...) за адресою: **Всеукраїнське жіноче товариство імені Олени Теліги, вул. І. Мазепи, 6. м. Київ-10, Україна, 01010. Контактний телефон: (044) 295-69-71.**

Теми для учасників конкурсу: "МОЄ МІСТО" (або "МІСТО МОЄ"), "ЖІНОЧИЙ СВІТ" (або "СВІТ ЖІНОЧОГО"), "ЖИТТЯ НЕ БАЙДУЖИЙ".

НАГОРОДИ

Переможці будуть нагороджені дипломами та призами. Найкраще фото конкурсу отримає Гран-прі (диплом та грошова премія). Найкращі відеостворінки будуть рекомендовані до участі в конкурсній програмі Київського міжнародного фестивалю документальних і науково-популярних фільмів "КІНОЛІТОПИС—2005", який відбудеться на початку квітня 2005 року.

До конкурсного журі увійшли: Ольга Кобець (голова журі), шеф-редактор журналу "Жіночий світ", голова Всеукраїнського жіночого товариства імені Олени Теліги; Сергій Марченко, фотомайстер, кінорежисер, викладач Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. Карпенка-Карого; Віктор Єфименко, фотомайстер, кінооператор, лауреат міжнародних кінофестивалів.